BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

I. A. KRÎLOV

FABULE

EDITURA TINERETULUI

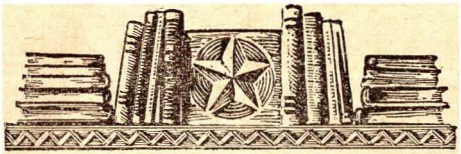

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

120

I. A. KRÎLOV

FABULE

ÎN ROMÎNEŞTE DE
TUDOR ARGHEZI

1957
EDITURA TINERETULUI

Coperta de EUGEN TARU

FABULA FABULELOR

Fabulă se cheamă vechea corcitură
Dintre pilda bună și caricatură;
O minciună blîndă-n care se prefac
Hazurile snoavei scurte-n bobîrnac.
Încă de pe vremea robului Esop,
N-a fost încercată fără tîlc și scop
Și întotdeauna, de la el încoace,
Ea în loc de oameni pune dobitoace.
Le dă grai și slavă, și dregătorii,
Ca-ntr-un basm anume scris pentru copii:
Arătînd că vite, fiare, tîrîtoare,
Se-nrudesc cu omul, mai cu fieeare;
Că-i fățărnicie și-ntre animale:
Sînt al Dumneavoastră, sluga Dumitale.

Din poeții droaie, neaoși sau străini,
Fabuliștii-n lumea toată sînt puțini.
Ca să dai de dînșii, trebuie să sări
Peste cîte două, trei și nouă țări,
Și atunci, fumîndu-și pipa și tutunul,
Într-un colț de lume dai de-abia de unul.
Genul, cum se zice,-i rar și greu, și cere
O întorsătură-n punctul de vedere
Și prin gluma crudă, spre deosebire,
Fabula-și petrece firul ei subțire.

Numărînd pe nume, fabuliștii nu-s
Decît cinci sau șase, și Krîlov e rus.

Îi lipesc o foaie cărții, la cotor,
Ca o lămurire de traducător:
Căci originalul nefiind de față,
Parcă trebuința cere o prefață.
Tălmăcirea-n versuri, carte de pe carte-i,
Ca un rînd de nasturi și mărgele sparte,
Scoase din saltarul lexicului gros,
Fără gînd, cuvîntul trece găunos,
Ca de-a lungul unei sîrme sau vergele,
Cheie fără broască, șirul de inele,
Gîndul, ca un suflet, i-a pierit și, moartă,
Vorba stă căscată-n stihuri, ca o poartă
Dată de părete într-un fum de ceață:
Nici că se zărește fosta mogildeață.
Pline-n limba cărții, goale-n limba nouă,
Vorbele-s ca niște coji, în coș de ouă.
Luat pe ac, cuvîntul, puricat în dește,
Nu se mai lovește, nu se potrivește.
Gîndul pe de lături lunecă și iese
Altul înțelesul celor înțelese.

Nevoind să fie treaba în zadar,
Am lăsat deoparte vorbele-așadar,
Și-am pornit din gîndul care le-a mînat.
Orice gînd se-ncheie-ntr-un cerc ori un pătrat
Și ghicește, îndată ce începi să-l spui,
Pînă unde duce mărginirea lui

Deci, lăsînd să zacă vorba cît mai des,
Am umblat cu plodul ei și l-am ales.
Cititorul cărții e-ndemnat să caute
Unde bate miezul și-unde nu mai bate.

Tudor Arghezi

ORACOLUL

Un idol vechi, de lemn, pe timpuri, dintr-o biserică uitată,
S-a pomenit vorbind mulțimii, ca nici un idol niciodată.
Proorocind și dînd povețe și răspunzînd la întrebări,
Norodul se-mbulzea la idol, de peste nouă mări și țări.
Împodobită scump în aur, neprețuita lui momîie
Plutea pe valuri de miresme, de nard, de smirnă și tămîie,
Și-n larma rugilor strigate, prin norii fumurilor, groși,
Se deslușea tot păsul celor sute și mii de credincioși.
Dar dintre flori și mirodenii și-mprejmuită cu colaci,
Într-un răstimp, păpușa sfîntă-și pierduse harul de tîlmaci
Și nimerind mereu alături și strîmb, ca orbul cu securea,
Mai bîlbîia la spovedanii ceva anapoda și-aiurea.
Nu mai știa să dea răspunsul nici sfatul cel mai potrivit
Și încoltise bănuiala poporului că-i și mințit.
Ce s-a-ntîmplat ? Aflai acuma și-o spun la toți, fără ocol,
Că idolul, cioplit cu găuri, era pe dinlăuntru gol.
Un preot mai isteț la pilde, pe subt veștmintele bogate,
Se strecura-ntr-ascuns în idol, prin crăpătura de la spate,
Proorocind, ca înțelepții, ce va mai fi din ce-a mai fost.
Cînd a intrat în locul celui dintîi, un preot nou, mai prost,
Nepriceput în împletirea cuvîntului meșteșugit,
S-a molipsit de la părinte și idolul. Și s-a prostit.

Nu știu ce-o fi din ce se-aude adevărat ; cum că, anume,
Unii-nțelepți de-odinioară, cu vază, faimă și renume,
Erau destoinici la nevoie, atîta timp, și plini de har,
Cît mai aveau pe lîngă dînșii, pe undeva, un secretar.

1807

MUZICANȚII

Un creștin poftind la masă
Pe cellalt, vecin de casă,
Nu prin feluri de bucate
Gustul vru să și-l arate.
Pîntecul, ca pîntecul,
Îi plăcea lui cîntecul!
El ținuse, dacă-l cheamă,
Să-l vrăjească mai cu seamă,
După cum o să vedeți,
Cu un cor de cîntăreți.

Iată-l, vesel, casnicul
Că-și începe praznicul.
Cîntăreții trec măsura,
Zbiară cît îi ține gura.

Urletele din gîtlejuri
Izbucnesc în valvîrtejuri;
Sparg urechile, se zbat,
Iese cîntecul lătrat.
Biet, vecinul se-ncovoaie,
Chinuit de hărmălaie.

— Să mă ierți, zice-n sfîrșit,
De aceea m-ai poftit?

— Drept e, zise gazda mare
Cu mirare oareșcare,
Nu fac vocile minuni,
Însă toți îs băieți buni.
Unul nu ți-ar pune-n gură
Nici un pic de băutură.
Și purtările lor, toate,
Nu cunosc mai minunate.

— Eu aș zice, măi vecine,
Că-i mai bine să bea bine,
Și băieții buni, ai tăi,
Pot fi și nițel mai răi ;
Asta să nu te-nspăimînte,
Numai să știe să cînte.

1807

BESACTEAUA [1]

Făcînd din toate celea cîte-o problemă nouă.
Scapi din vedere una și una că fac două.

Cuiva i-a fost adusă o ladă-n dar, acasă,
Un giuvaer, o sculă atîta de frumoasă,
Că rămîneau cu ochii furați ca de-o ispită.

Tocmai intra și-un meșter în casa pomenită.
El o privi și zise, părînd să o cunoască:
— E cu secret, se vede! că nici nu are broască.
O să o pipăi colea, cum știu, lăsați pe mine,
Și lada se descuie de-odată, de la sine...

De ce zîmbiți și vă uitați așa?
Că doară asta-i meseria mea
Și la mașinărie nici dracul nu mă-ntrece,
Pui rămășag că n-ajung să număr pîn' la zece.

Iată-l acum la treabă. Întoarce și sucește.
Atinge cu un deget, cu trei, cu patru deșteptă,
Apasă, se frămîntă. Un colț, un șanț, o floare.
Le ia la rînd pe toate-n adîncă cercetare...
Dar martorii-și dau coate și-l iau peste picior:
— Mai sus! îi strigă unii: — Alături!... — Mai ușor!

[1] Besactea — casetă, cutie. (n. red.)

El, obosit, asudă, nu ştie să descuie,
Învins de taina broaştei ascunse, care nu e.
Căci meşterul la toate s-ar fi gîndit, săracul,
Numai să nu-i ridice cutiei doar capacul.

1807

PARNASUL

Grecii, gonind cîndva pe zei,
Și-au împărțit avutul între ei.
Parnasul dat în seama unui moștenitor,
Noul stăpîn pe fost ținutul lor,
Pe unde se plimbau maimarii,
Puse să pască măgura, măgarii.
Prin nu știu ce tertipuri, ce zvonuri, ce chichițe
Aflau și ei de cele nouă surori zeițe,
Care cîntau alt'dată prin grădină
Și-n capul lor de pîslă se și făcu lumină.
Vorbeau așa, măgar către măgar:
— N-am fost aduși acilea în zadar.
Vezi, de zeițe omul e sătul.
Ele-au cîntat destul
Și am rămas
Noi să cîntăm de-acuma pe Parnas.
Și se-ndemnau cu soiuri de cuvinte:
— Băgați de seamă. — Dați-i înainte.
(Însuflețiți, înfierbîntați):
— Nu vă lăsați!

Unul mai breaz, mai sprinten la buestru,
Se-alese dascăl și maestru
Și zise: — Cred că e mai bine
Să-ncepem. Voi uitați-vă la mine

Și faceți ce fac eu, fără sfială,
Că turma noastră, fără de-ndoială,
Va fi vestită și va-ntrece, dragii mei,
Zeițele-adunate pe vremuri și de zei.
Dar ca să fie-n ison tot corul, vă propun
Să nu primim decît coriștii cu glas bun,
Ai dulcei voci cu farmec, măgărești.
Vă învoiți? — Desigur! — Să trăiești!

Și una, două, trei, pornește
Cum trebuie, cîntarea și, firește,
Toți cîntăreții, dînd din gură,
In răcnete și zbierăte se întrecură,
Care să urle mai duios.
Dar corul nu-i păru prea mult melodios
Stăpînului, ca să-i mai cruțe,
Surzindu-l ca, neunse, o mie de căruțe,
Sătul și el de muzică-ntr-atîta
Că și-a gonit măgarii, din cer la grajd, cu bîta.

N-aș vrea, cumva să-ncapă supărare
De-aș aminti la urmă un fel de zicătoare:
Cînd capu-i ca o oală de gol, de mai-nainte,
Nu slujbele înalte pot să-i mai dea și minte.

LEUL LA VÎNĂTOARE

Da, leul, vulpea, cîinele și lupul
Făcură cu tot sufletul și trupul
Tovărășie pentru vînătoare ;
Căci se găseau vecini, din întîmplare.
Orice vînat au hotărît, anțărți,
Să fie împărțit în patru părți
Și fiecăruia deopotrivă.

Nu știu cum, vulpea, mare milostivă,
Venind un cerb deci, fără păcăleală,
Poftì tovarășii cei trei la împărțeală.
Bine-nțeles, atare scump vînat
Nu putea fi lăsat sau lepădat.

Veniră toți, în păr. Maimarele
Își încleștează toate ghearele
Și împărțeala începu pe dată.
El, leul, zise : — Prada contractată
Va fi-mpărțită-n patru, și
În patru-ntocmai o și despărți.
— Întîia parte îmi revine, ca tovarăș.
Ca leu, a doua mi se cade iarăș.
Mi se cuvine-a treia, ca mai tare.
Și-a patra mă privește, prin urmare.

De-ar îndrăzni vreunul, careva
Să se atingă orișicum de ea,
Pui laba-n foc
Că și rămîne mort pe loc.

1807

VULPEA ȘI STRUGURII

Flămînda vulpe sare prin grădini,
Poftind la struguri și ciorchini,
Dar cum pe-acolo nu e vie
Ci numai boltă, ca o colivie,
Ciorchinii-atîrnă sus de tot
Și nu ajung, ca-n vie, pîn' la bot.
S-a învîrtit o vreme-ntreagă
Și chibzuind cum să culeagă,
S-a depărtat, zicînd în sine:
— Nu mai e bun nici un ciorchine.
Ce să mai stai și timpul să ți-l pierzi
Cu niște struguri cruzi și verzi
Și acri, fără de-ndoială?
N-au trebuință dinții acum de strepezeală.

1808

VULTURUL ŞI GĂINILE

Vrînd să se scalde-n zare şi lumină,
Vulturul se-nălţase în bolta ei senină
Plutea pe sus, dînd lumilor ocol,
Pe-acolo unde crapă de fulger cerul gol.
Dar, ostenit de slavă, s-a coborît din haos
Pe-o şură din cătună, să ia puţin repaos.
Firește, pentru vulturi nu-i tocmai bine-aleasă
O streaşină, dar regii au firea năzuroasă.
Ori nici stejar, nici stîncă de granit
O pajură cu aripi de fier n-o fi găsit,
Ori s-a gîndit să facă şi şurilor onoare
Cînd îşi alese locul umil să se coboare;
Căci îşi roti privirea-mprejur prin bătătură
Şi îşi alese apoi, să stea, o altă şură.

Găina mea pestriţă, mirată, nu-nţelege
De ce-l slăveşte lumea pe vultur ca pe rege,
Şi se destăinuieşte găinii de la moară:
— De ce, cumătră, numai din pricină că zboară?
Păi dacă este vorba să zbori pe-aci, prin dos
Nici eu nu mă las, dragă, mai prejos,
Că printre şură, staul şi pătul
Şi noi, găinile, putem zbura destul.
Să ne lăsăm orbite de-o faimă fără rost
Crezînd pe vultur nobil şi neamul nostru prost?

Tot doi ochi are și el și tot două picioare
Și îl văzuși de-aproape, că nu e lucru mare.
E vreo deosebire, nu sîntem de un soi ?
Că de zburat prin curte ne-am priceput și noi.

Sătul de trăncăneală, vulturul zise : — Nu se
Putea să n-ai dreptate, găină, -n cele spuse,
Dar dacă pot vulturii mai jos să se pogoare
Decît chiar și găina, ți-aș pune-o întrebare :
Poți cloșcă, tu, fudulă, cu țîfnă, dacă zbori,
Să te ridici din curte cu mine, pînă-n nori ?

Cînd judecă talentul cuiva cărturărește,
Se bucură oricine să spuie ce-i lipsește.
Scăderile-l mîngîie, aflînd asemănare.
Puținul ce nu-l are-i dosește tot ce are.

1808

ELEFANTUL VOIEVOD

E rău cînd cei puțini la minte
Se urcă sus și-o iau-nainte,
La demnități și la putere,
Chiar dacă au un suflet, poate,
O milă și o bunătate.

Peste păduri și codri, iată,
Fu pus un elefant, odată,
Și întărit ca voievod.
Croit pe-alt soi de calapod,
El nu era deștept ca alții,
Cum sînt de obște elefanții:
În orișice fel de păduri
Sînt, e știut, și uscături.
Ca ei de chipeș, dar atît,
Zăcea-n prostie pînă-n git,
Însă, duios din cale-afară,
N-ar fi jignit nici, bunăoară,
O muscă, fie și cu gîndul,
Atît era de dulce, blîndul!

Dar voievodul, mai apoi,
Primi o jalbă de la oi;
Anume, că pe orice oaie
O-nșfacă lupii și-o jupoaie.

— Ce ticăloși-s, ce tîlhari!
(Gemu, plîngînd cu lacrimi mari.)
Pe barba sîntului Sisoie,
Cine le-a dat această voie?
Că-mi tulburară săptămîna.
Lupul răspunse: — Sărut mîna,
Iertare să avem părinte,
Nu-s ale tale-nvățăminte?
Nu ne-ai spus tu, de ani încoace,
Să luăm un bir pentru cojoace?
Ascultă numai pe-ale noastre,
Că ele, oile, sînt proaste
Și țipă numai că le luăm o piele.
Dar vai de păcatele mele,
Cum am putea lua două piei
De pe berbeci și oi și miei?
Căci nici de una nu se-ndură
Și mai răbdăm că ne și-njură.
— Făcuși în mintea mea lumină.
Dacă-i așa, n-ai nici o vină.
Te du și umblă sănătos.
Să nu fiu înțeles pe dos:
Luați cîte-o piele de la toate
Și să nu faceți nedreptate.
Peste o piele-ntr-adevăr,
Să nu luați nici un fir de păr.
Ce-i înțelept e înțelept,
Sînt voievodul cel mai drept.

1808

ELEFANTUL ŞI JAVRA

Un elefant de circ, plimbat pe stradă.
Era purtat ca publicul să-l vadă.
Cu lumea după el, ca la paradă.
Şi cînd colea o javră de cățel
Îl latră guraliv, sărind la el.
Nici una, două, că potaia, iată,
Cu elefantul vrea să se şi bată.
Ce urlete şi ce chelălăială,
Parcă-i lovită javra de o boală.

— Ce, nu ți-e bine ?-l mustră un cățel.
Nu te-ai uitat la tine şi la el ?
Ai mutră şi nădejdi să-i faci tu rău ?
Vai şi amar, lichea, de capul tău.
Uite-l că trece liniştit-nainte
Şi nici nu ia la tine-aminte.

— Păi, tocmai asta mă şi-mbărbătează,
Că fără să mă bat, sînt şi viteză,
El trece şi eu latru, vrei nu vrei,
Şi-s javră admirată de căței.

1808

BOLEȘNIȚA

O boală neștiută cutreieră de-o vară
Prin fiarele din codru, pe care le doboară.
E secerișul morții și ceasul le-a sunat.
În fundul lumii iadul stă căscat.
Strigoii le aleargă-n turmă.
E, poate, judecata de pe urmă.
Unele fiare vii și-aproape moarte
Se mai tîrăsc prin ripi și maluri sparte.
De-ar fi-nghițit cenușă și-ar fi băut otravă,
Tot nu le-ar fi făptura moliie mai puhavă.
Dihăniilor triste li s-a schimbat și firea,
S-au pocăit și lupii, parcă citind Psaltirea.
Călugărită, vulpea, oftînd duhovnicește,
N-a mai gustat de dulce, se roagă și postește.
Din fiara orișicare rămîne, ca o glumă,
Un fel de jucărie de mucava și gumă.
Nici porumbeii, blînzii, în stol nu se mai strîng,
Pitiți și singuratici pe ramura din crîng.
Că și îndrăgostirea din codru a pierit
Care-l făcea să sune vioi și fericit.

Văzînd acestea leul, stăpînul, a strigat
Să se adune fiarele la sfat.
Ele-au venit pe-ncetul, scîlcii și șchiopătate,
Slăbite, și la suflet și trup, pe jumătate.

Cu glas frumos, de miere, uitînd că este leu,
Leul vorbește obștei ca un arhiereu,
Și, singur, în auzul poporului, ciulit,
Se spovedi netrebnic, blajin și pocăit.
S-a închinat o dată cu dreapta și a spus
Că boala-i o pedeapsă a Celuia-de-Sus.
Că nu mai ai cruțare și ce să mai alegi,
După atît de multe și mari fărădelegi,
Acatiste, molitve, sfeștanii, post, pomană,
Că nu-i în codru nimeni știut fără prihană.
— Eu însumi, zise leul, sînt foarte-mpovărat
Și viața mi se-nșiră, păcat după păcat.
De-aceea ne silește o aspră datorie:
Să îndulcim cerească, de s-ar putea, mînie.
Vom face, așadară, pe rînd mărturisire
De cele făptuite cu știre și neștire,
Și-acela cu păcate mai multe, e nevoie
A se jertfi pe sine, pe rug, de bunăvoie.
Și oamenii de-alt'dată tot astfel s-au jertfit,
Cînd au avut păcate, ca noi, de ispășit.
Să-ncepem dar' cu mine, ca atare,
Mărturisirea-ntreagă și dreapta cercetare.
E ziua-ngenuncherii și, vai de capul meu,
Păcatele m-apasă din ce în ce mai greu.
Măcelărind adesea gingașele mioare,
Aducerea aminte să credeți că mă doare,
Muncit și de durerea că poate că-ntr-un an,
Din cînd în cînd, la stînă, mîncam și pe cioban.
N-ascund mărturisirii nimic și, judecat,
Mă dau pierzării, dacă sînt cel mai vinovat...

Dar se ridică vulpea: — Slăvite împărate,
Începe ea, mă mir[ă] atît[a] bunătate.
De n-am da ascultare plăcutului imbold
Al cugetului nostru (vorbea cu laba-n șold)
Și-am pune-o și pe foame-ntre păcate,
Ar fi o strigătoare la ceruri nedreptate.

Noi, vulpile, de-altmintreli, fricoase și istețe,
Păcătuim departe de codru, prin cotețe.
Poți cere tu, de pildă, și tigrului să pască
Și să mănînce bozii, lăptuci, bureți și iască ?
Tu, oilor, n-ai grijă, le faci o cinste mare
Binevoind să-ți fie spre poftă de mincare,
Iar pe ciobani, jivine fără de coadă, zic,
Faci bine să-i adaugi la prînzuri mezelic.
Să spuie numai lupii ce sînt acești ciobani...
Niște-ncrezuți cu bîte, fudui și mitocani.

Lingușitorii ceilalți, șireți și buni de gură,
Și apărîndu-și dogma cu rîvnă și căldură,
Au lămurit că leul, aflat în suferință,
Este scutit prin ranguri de orișice căință.
Și, unul după altul, urs, tigru, lup, curînd
Se spovedesc de fapte mai mici și mai de rînd,
Sfioși să dea pe față păcatele mai grele,
Cu gîndul dus aiurea, la miei și mielușele.
Mă rog, cei tari în gheare și-n colți, și de-astă dată
Ieșiră pîn' la urmă, din sfat, basma curată.
Nu mai putea fi vorba de jertfă și de rug
Și se sfințiră unii pe alții, din belșug.
Mai rămînea, alese printr-un prisos de har,
Ca fețele sfințite să treacă-n calendar.

Cînd se ivi și boul, codindu-se smerit,
Se spovedi de-așijderi c-ar fi păcătuit.

Pe-o secetă, pe vremuri, care usca și plopii,
A prins, trecînd, o gură de fîn din claia popii...
De-odată tigrii, lupii și urșii, chiar măgarul,
Răcniră laolaltă, din răsputeri : — Tilharul !
Noi căutam zadarnic cel mai grozav păcat
Și să-l mocnească boul nici nu ne-am fi-așteptat.
Ați auzit cu toții cum a furat nutrețul.
Pe el, nelegiuitul ! La moarte, plîngărețul !

Şi fără-ntîrziere, deci, după cîte ştiu,
Tîrît de gloată boul pe rug fu ars de viu.

*

Învăţătura iese din fabulă îndată:
Smerenia cinstită e cea mai vinovată.

1809

COCOȘUL ȘI MĂRGĂRITARUL

Tot scormonind cocoșu-n bălegar
A dat de un mărgăritar
Și s-a gîndit cu creasta și din partea cozii:
„Ce văd în el, de-l caută nerozii?"
S-a întrebat: „Să fie de folos
Pentru cuvîntul numai că-i frumos?
Și că de-aceea are trecere și preț?
Un bob de orz, urît și lungăreț,
Nu licăre pe nici o latură,
Dar îl mănînci și satură."

Cocoș la minte e și omul prost:
Ce nu pricepe prostul, nu are nici un rost.

1809

CRÎNGUL ȘI FOCUL

Pe prieteni să-i alegi cu chibzuială.
Căci dacă prietenia-i de spoială.
Și-ascunde lăcomia, e ca sapa
Și-ți pregătește groapa.
Priceperea acestor zicale nu-i prea grea,
Dacă asculți și povestirea mea.

O iarnă subt copaci, cu ger și cu nămeți.
Un foc, poate uitat în spuză, de drumeți,
Mijea lîngă un crîng, de-abia,
Pe nesimțite și mai pîlpîia.
Ce-i de făcut ? că vreascuri nu-s
Ca să ridice flacăra mai sus.
Focul îi zise crîngului : — Tu, dragă,
Stai despuiat și gol de-o vreme-ntreagă
Și-ai înghețat de tot, parc-ai murit.
Ai careva păcate, cumva, de ispășit ?
— Nu vezi ce iarnă a căzut grămadă ?
Cum să dau frunze din zăpadă ?
— Ce vorbă ! zise focul.
Dac-ai avea, socot, norocul
Să facem prietenie amîndoi,
Scapi și de ger și de nevoi.
Sînt frate bun cu soarele fierbinte ;
Ia cată-ncoa' și ia aminte.

Eu, iarna, fac minuni mai bune
Ca frate-meu, pierdut acum din lume.
Întreabă-le grădinile cu geamuri,
Nu le dau eu și iarna flori și ramuri.
Caise, piersici, struguri, rodii
Și trufandalele din patru zodii,
Și portocala, plină, ca o minge,
Pe cînd afară suflă vînt și ninge?
Nu să mă laud, lauda nu-mi place,
Mai uită-te nițel încoace
Și vezi, oricît ar străluci de tare
Și-oricît ar fi și soarele de soare,
El nu are puterea mea să-ndur
Și să topesc noianul dimprejur.
N-ai vrea să dai la calda mea dogoare
Și iarna muguri, frunze noi și floare?
Dă-mi, dacă vrei, un colț în tine, mie
Că viața ta, îndată și învie.
Ademenit de vorba lui cea dulce,
Dă crîngul focului un loc, ca să se culce.
Și deodată jaru,-aproape stins,
A scăpărat. Văpaia s-a întins.
Aleargă-n crengi, le mistuie de tot,
Din fiece tulpină lăsînd un scrum și-un ciot.
Talazele de fum astupă cerul
Și, flacăra, mai iute decît gerul,
A prefăcut tot crîngul în cărbune,
Din care se trezește cîte un tăciune.

Cum poate-ntr-adevăr să fie
Și între foc și lemn prietenie?

1809

LEUL ȘI OMUL

E bine să fii tare, dar judecînd mai drept,
De două ori mai bine-i să fii nițel deștept.
De te-ndoiești de asta, dau pilda de mai jos,
Că fără-nțelepciune puterea-i de prisos.

Un vînător și-ntinse printre copaci o plasă
Și aștepta vînatul să intre-n sfoara deasă,
Dar, din greșeală, tocmai ajunse el vînat.
Că leul puse laba pe el ne-ntîrziat.
— La moarte! lighioană spurcată! — zise leul,
Căscînd o gură mare, să zic, cît eleșteul —
Aș vrea acum să aflu în ce-ți mai stau tăria
Și drepturile care îți măgulesc trufia.
Tu ești acel pe care nici naiba nu-l întrece
Și care-ți dai și titlul, și peste lei, de rege?
Așa înfumurare să văd acum — se cere —
Să fie-mpărechiată, la tine, cu-o putere.

— Puterea mea e alta, părerea ta te minte,
Eu stăpînesc pămîntul numai c-un dram de minte
Și chiar de-ar fi să-mi laud priceperile-aș zice
Că ele orice piedici le-nving și chiar, amice,
Puterea ta vestită, cum pot să-ți și arăt,
Dă-n fața slăbiciunii crezute, îndărăt.

— Tot laude! mi-e silă; tot snoave și povești.
M-aș îndoi că-n stare ai fi să dovedești.
— Nu prin povești. Prin fapte-aș putea să dau dovezi,
Dacă mințesc, poți face din mine tot ce crezi.
Primești?...
— Primesc.
— Vezi colea întinsă o rețea?
Ea a ieșit din mintea și din răbdarea mea.
Vrei să-ncercăm, eu, omul, tu, leul, din doi cine
Va trece prin rețeaua dintre copaci mai bine?
Vezi că nu-i zid de piatră, e moale, e o ață,
Trece prin ea și vîntul și n-are dos nici față.
Dacă mă lași voi trece prin plasă cel dintîi.
Ori mă rămîne leul voinic, ori îl rămîi.
Cînd voi ajunge apoi eu dincolo de ea
Treci și tu, de ești tare, ca mine prin rețea.
Privindu-i leul plasa, îi zise: — Treci mai iute,
Că vin și eu îndată, în două, trei minute.
Atuncea, vînătorul trecu pe subt rețea
Și să primească leul nerod se pregătea.
Și iată că și leul pornește, dar nu are
Tertip, ca pe subt plasă ușor să se strecoare
Și nu putea să rupă urzeala și să treacă.
Se-nnămolește-n plasă, cu mintea lui zevzeacă.
Iar vînătorul nostru, cu namila puhavă
Încheie socoteala, pe loc, fără zăbavă.

MAIMUȚA

Știu, dai pe brînci de muncă, dar nu-i destul : mă iartă.
O muncă folosește și alta e deșartă.

*

Din zori în noapte, cînd adoarme zarea,
Îl năpădește pe plugar sudoarea.
Muncește greu, însă cu voie bună,
Cu sufletul și brațele-mpreună.
Din locul unde bobul de sudoare pică,
Fragedul spic pe-ncetul se ridică.
Oamenii trec și laudă țăranul
Din brazda lui, cît ține anul.

Pismașă dar' maimuța de-atîtea vorbe bune
Ar vrea să se înfrupte din ele. Și se pune
Pe-o muncă tot atît de grea,
Ca să primească laude și ea.
Găsește-o buturugă, s-o răstoarne.
O ia pe dedesubt, o ia de coarne,
O-mpinge, se trudește din umeri, din spinare,
A prins-o-n brațe, s-a suit călare.
Ce n-a făcut, ca munca plugărească
Să o maimuțărească !
Dar buturuga nici nu mișcă
Și musca neagră s-a-nvîrtit și pișca.

N-aș vrea cumva să fac vreo greșeală:
Maimuța podidind de nădușeală,
E leoarcă de șiroaie,
Și udă ca de ploaie.
Și nu-i dă ziua bună și nimeni nu întreabă,
N-o laudă de așa soi de treabă.
Asta se cheamă
Că nici nu e băgată-n seamă.

Maimuță dragă, pisma nu-i dovadă
Că nu ai fi făcută să te-nvîrtești în coadă.

1811

GÎȘTELE

De dinapoi, cu bățul, ducea la tîrg țăranul
Un cîrd de gîște grase, în frunte cu gîscanul,
Și, ca să-ncepem firul povestei de mai jos,
Nu prea vorbea țăranul cu gîștele frumos.
Și se grăbea cu ele cît putea,
Ca să nu piardă ceasul de saftea.
(Cînd cată din vînzare parale să cîștige,
Ca gîștele, și omul se poate-n piață frige).
Eu nu-i bag nici o vină, dar cîrdul, despre el,
Și orice gîscă-n parte nu cugetau la fel.
Căci întîlnind în cale un trecător, se strîng
În jurul lui și tot cîrtesc și i se plîng:
— Ai pomenit vre-odată făpturi mai umilite
Ca gîștele, bădie, și mai nefericite?
Ia uite, bădăranul ne duce dinapoi
Și s-a purtat tot drumul atît de prost cu noi
Că nu știm ce-i cu dînsul. Nătîngul nu se ține
De stima și respectul ce-n veci ni se cuvine.
Întreabă-l că nu știe, și nici nu are nas,
Din ce slăvite neamuri noi, gîștele, ne-am tras.
Strămoașele din Roma, te rog să iei aminte,
Au fost sărbătorite și socotite sfinte.

— Și numai de aceea doriți acum cinstire?
Din ce-am citit la școală în Cartea de citire?

— Nu știi, lăsînd deoparte mîndria și orgoliul,
Că am scăpat odată, la Roma, Capitoliul.
— Strămoașele ! Se știe, dar vorba e de voi.
Nu-mi spuneți ce foloase aduceți astăzi noi.
Ce-ați mai făcut ? Ce faceți ? Ce dați ? Voiesc să zic.
— Am dobîndit tot dreptul să nu mai dăm nimic.
— Atunci, lăsați strămoșii să-și doarmă somnul lor.
Voi sînteți bune numai la tavă și cuptor.

*

A mai lungi povestea cu gîștele se poate,
Dar superi, fără voie, pe cele îndopate.

1811

PORCUL

O dată porcul, ieri, alaltăieri,
S-a strecurat la curte, la boieri,
S-a tăvălit acolo prin smîrcuri și lături,
Prin murdării, prin spălături,
Și s-a întors mai porc decît plecase,
Mînjit de prin hîrdaie, din troace și-alte vase.
— Ei, ce-ai văzut? l-a întrebat porcarul,
Că umblă vorba, de cum treci hotarul,
Că la boieri e totul mărgăritar și fir,
Mătase, catifele, miros de trandafir.
— Prostii peste prostii.
Ce frumuseți și bogății?
Doar balegă-n tot locul, noroi și găinaț.
Am scormonit, nu-i vorbă, în ele cu nesaț,
Am cercetat cu rîtul adînc: nimic de preț,
Și n-am găsit nimic nici în coteț.

*

Nu mă-ncumet să mă gîndesc măcar,
La vreun critic zis și literar.
El nu găsește-n scrisul nimănui
Nimic ce-i place și nu-i pute lui.

1811

CUARTETUL

Urșii, maimuța, țapii și măgarii
S-au hotărît să-ntreacă lăutarii
Și să înjghebe un taraf de patru.
Se pregătiră, deci, ca de concert și teatru,
Cu note, contrabas și cu viori,
Să-ncremenească lumea și să-i dea fiori.
S-au așezat sub tei, tovărășie,
Și, pătimași să cînte-o melodie,
Au zdrăngănit din strune cît putură
Și n-a ieșit decît harababură.

Maimuța, pricepută, a strigat :
— Voi nu vedeți ce rău v-ați așezat ?
Opriți-vă o clipă... Contrabas,
Tu ieși de la vioară, în față, cu un pas !
Vioara doua vine după mine !
Acum, cuartetul va cînta mai bine
Și vor juca și munții după noi.
Dar a ieșit același tărăboi.

Măgarul, însă, fin observator,
Ghici pricina-ncurcăturii lor.
— Iată-mi trecu ceva prin gînd,
Zise măgarul : Să ne-așezăm la rînd.

Artiștii ascultară, se-așezară,
Și se făcură iarăș de ocară.
Ce-i de făcut ? Discuții. Nu se știe.
Zbierăte, răcnete, gălăgie.
Se-apropie de zgomot și o privighetoare.
Cuartetul o zărește și-i face o rugare :
— Nu vrei să ne arăți, măiastră,
Cum trebuie-așezată trupa noastră ?
Avem de toate, note, instrumente
Și fără de-ndoială și talente,
Dar, vezi, nu știm cum trebuiește stat.
În toate felurile noi am încercat.
Și ne trudim de-a surda și-n zadar.
Distribuie-ne bine și-n formă, așadar.

Privighetoarea le-a răspuns :
— Credeați c-atîta-i de ajuns,
Să v-așezați perechi sau nepereche ?...
Se cere iscusință, băiete, și ureche.
Că stați pe jos ori altfel și-orișicum
Și-așa cum vă-nșirați acum,
La stînga sau la dreapta, cum v-ați pus,
Ori cu picioarele în sus,
Tot una e, vioară sau ciubotă,
Nu iese muzică o iotă.
Condiția de căpătîi
Este să știi să cînți, întîi și-ntîi.

VULTURUL ȘI PĂIANJENUL

Lăsat în rotogoale din norii lui, viteaz,
Vulturul se oprește pe pisc, în Caucaz,
Și dintr-un vîrf de cedru cu brațe seculare,
Se uită-n toată lumea-mprejur, în zarea mare.
Pămîntul se deschide de-odată, ca un lacăt,
Și pare că-l cuprinde întreg, pînă la capăt
Cîmpiile brăzdate de ape sclipitoare,
Poienele și codrii și șesurile-n floare
I se-nmulțesc-nainte, pe rînd, în răsărit,
Înveșmîntate-n firul și aurul urzit.
Iar Caspica mănoasă, din care munții sorb,
Bătea-n lumină, neagră ca aripa de corb.
— Fii lăudat, tu, doamne, a toate făcător,
Că mi-ai dat har puterea acestui mare zbor.
Că nu e înălțime sau vînt să le doboare,
Cînd aripile mele deschise-s călătoare.
Și nimenea nu poate zbura atît de sus.

— Cum văd eu, te cam lauzi în cele ce ai spus,
Răspunse un păianjen din crengile vecine.
Crezi că-n privința asta eu stau mai jos ca tine ?

Într-adevăr, vulturul de-asupra lui îl vede,
Cum își urzește plasa, cum stă, cum se repede

Pe schele, parcă-n gîndul să ia și să-i ascundă
Lumina de la soare umbrela lui rotundă.
— Te-aș întreba, tu, gîză, cum ai ajuns aici,
Îl cerceta vulturul ; de jos, de prin urzici ?
Nici ăi cu zborul mare nu se-ncumetă toți
S-ajungă pînă-n piscuri, și-ntreb dar tu cum poți,
Berc, slab și fără aripi și moale și urît ?
— Chicește ghicitoarea.
— Pesemne, te-ai tîrît.
— Să mă tîrăsc ? De unde ! M-am agățat de tine
Și m-ai adus tu însuți, în coada ta, vecine.
Acum, ajuns, pot singur să fac ce vreau, și-ascultă,
Din zborul tău năvalnic să nu faci vorbă multă
Și să mai știi că...
Însă, pe cînd vorbea, fudul,
Și-și înjghebase cortul pe-o cracă îndestul,
Veni un vînt mai tare, pornit ca un vîrtej,
Și-l azvîrli de vale, cu vorba în gîtlej.

Nu știu de ce părere ești dumneata, dar pare
Păianjenii aceștia c-au chip și-asemănare
Cu cei puțini la minte, la fapte și la vlagă,
Prinși de pulpana celor ce se găsesc să-i tragă.
Se umflă-n piept bătîndu-l, golani și potentați,
Și-i mătură secunda, de unde-s cocoțați.

MĂGARUL ȘI PRIVIGHETOAREA

Zărind măgarul o privighetoare,
Îi zise: — Dragă dintre surioare,
Am auzit din guri vre-o zece
Că-n cîntec nimeni nu te-ntrece.
Nu vrei să-mi cînți ceva și mie?
Sînt foarte priceput în melodie
Și vreau să-mi fac de tine o părere,
Ce meșteșuguri ai și ce putere.

Privighetoarea-și dete drumul
Și ghersul ei mai dulce ca parfumul,
Se mlădia, cînd lin ca o mătase,
Cînd revărsat în triluri furtunoase.
Parcă pustie, amuțiră-ndată
Pădurea toată, păsărimea toată,
Și-ncremenită firea să asculte,
Rămase el, din cîntecele multe.
Cirezile-atipiră și vîntul, ciocîrlanul,
Își desfătau auzul furat, pe cînd ciobanul
Îngîndurat, și, mută, ciobănița
Zîmbeau privind cum tace miorița.

Cînd isprăvi, măgarul somnoros,
Clătind din cap în sus și-n jos,
Spuse: — Nimic de zis. Oricine
Să te asculte poate și pe tine,

Dar ce păcat că nu cunoşti măcar
Cocoşul nostru, de pe bălegar !
Iu meşteşugul tău, mai mărunţel,
Ai fi-nvăţat ceva şi de la el.
Privighetoarea auzind ce-a spus,
Spre mări şi ţări s-a dus şi s-a tot dus.

Să ne rugăm şi noi de zece ori :
„Fereşte-ne de-aşa judecători."

1811

FRUNZELE ŞI RĂDĂCINILE

Într-o frumoasă zi de vară,
Lăsîndu-şi umbra peste ţară,
Frunzele-n vorbă cu zefirii
Şoptind de dragul mulţumirii,
Se lăudau că e dator
Ţinutul, frumuseţii lor.
— Noi, frunzele, sîntem copacul;
Ce-ar fi fără de noi, săracul,
Podoaba, măreţia lui,
Gol, singuratic, ca un cui?
La umbra noastră fluieră păstorul,
Se odihneşte călătorul,
Se-adună fetele de horă
În crepuscul şi auroră.
Privighetoarea-n noi se-ascunde,
Cu cîntecul pornind în unde.
Nici voi, zefirii, de prin foi
Nu vă mai despărţiţi de noi.

Un glas adînc răzbi prin cel subţire:
— Ni s-ar cădea şi nouă-o mulţumire.

Lăudăroasele răspund întărîtate:
— Cine ne-nfruntă pe neaşteptate
Şi are îndrăzneală de cuvînt?

— Păi, noi, — răspunde glasul din pămînt.
Jucînd în zare și lumini,
Voi ați uitat de rădăcini
Și credeți c-ați ieșit din vînt.
Prin bezna oarbă, de mormînt,
Silind, muncind cu mii de brațe,
Pornim de noi să se agațe
Podoaba frunzelor ușoare,
Să pîlpîie-n azur și soare...
Fă-ți, frunză, glasul mai sfios, mai mic,
Că fără noi tu nu ai fi nimic.
Crește frumos, cît vrei, dar nu uita
Că sîntem viața și ființa ta.
Tu treci cu toamnele odată
Și ieși mai nouă, mai bogată,
În fiecare primăvară,
Doar rădăcina să nu piară.
Eu, dacă mor și mă usuc,
Și frunza, și copacul, și umbra lui, se duc...

1811

PUIUL DE CIOARĂ

Vulturul, din tărie, cu turmele subt el,
S-a năpustit în ele și a răpit un miel.
Din pomi, un pui de cioară, văzînd așa ispravă,
A vrut s-o facă și el, la fel, fără zăbavă.
Dar dacă-i vorba,-și zise, să iei, apoi să iei,
Și n-ai să-ți pui tu mintea, ca el, cu niște miei,
Să te mînjești, aproape pentru nimic pe gheare.
El trebuie să fie mai slab la ridicare.
Dacă aș vrea, ca glonțul m-aș repezi de-odată
Și-aș înșfăca în aer o altfel de bucată.
S-a repezit, cum zise, din craca lui subțire,
Înfășurînd pășunea cu-o lacomă ochire.
Din turmele întinse, cum pasc și sar și trec,
El își alese, după mărime, un berbec,
Și ce berbec! o spaimă cu gogeamite coarne,
Pe care însuși lupul s-ar teme s-o răstoarne.
Il și ținti și, gata, -n cojoc i se înfipse
Dar înțelese iute, tîrziu, că se și fripse.
Cojocul gras, cu lîna ca sîrma și-ncîlcit,
L-a încleștat de gheare pe cît s-a mai smucit.
Nemaiputînd să iasă, din sîrma din spinare
De-abia l-au scos ciobanii, aproape fără gheare,
Și-apoi, smulgîndu-i coada și-aripile de vii,
L-au dat pe puiul cioarei, de joacă, la copii.

De-aşijderi cu toţi hoţii. Cînd un borfaş mai mic
Se ia după tîlharul cel mare, vreau să zic,
Acolo unde scapă tîlharul, ca-ntr-adins
Borfaşul este prins.

1811

CIOARA ŞI GĂINA

Cneazul de la Smolensk, Kutuzov, nu doarme.
El îşi face oaste, căpitani şi arme ;
Căci năvălitorul, mîndru de pomană,
Trebuie pe-ncetul prins ca-ntr-o capcană.
Moscova-i e ţinta şi-a rămas pustie.
O să-l cam învețe Cneazul ce nu ştie.
Toţi locuitorii au plecat, cu toţii,
Şi-au lăsat să intre în cetate hoţii.
Au plecat în gloate, rînduri şi convoaie,
Roiuri, ca din stupii luaţi de vîlvătaie.
Iată, de pe streaşini, croncăne o cioară.
Stă nepăsătoare-n zarva de pe ţară,
Cînd, de pe-o cotigă strigă o găină :
— Stai pe-nvelitoare şi nu pleci, vecină,
Ori te simţi, pesemne, bine-ntr-un oraş
Cotropit, în lipsa noastră, de vrăjmaş ?
— Nici nu mă priveşte, nici nu mă clintesc,
Îi răspunde cioara-n graiul cioroiesc.
Dar cu voi, vezi bine,-i altă socoteală.
Cioara nu e bună friptă, nici în oală.
Eu cu musafirii cad la învoială.
Poate că mai iese şi vreo procopseală,
Ceva caş, oscioare, carne vreo bucată.
Du-te sănătoasă şi drum bun, surată.

Cioara, prin urmare, a rămas. Necazul
Începu cînd strînse lăturile Cneazul.
Neavînd ce pune veneticii-n gură,
Puseră, de foame, ciorile-n fiertură.

Omul, ca și cioara, încrezut la vorbă,
Ticălos la faptă, nimerește-n ciorbă.

1812

LUPUL ÎNTRE CÎINI

Lupul, sărind să intre noaptea-n stînă,
A nimerit ca mușchele-n smîntînă,
În haita cîinilor din dos,
Care-au zvîcnit, simțindu-l pe miros.
„Pe el ! — strigau treziți ciobanii.
Propțiți în poartă drugii, aduceți bolovanii,
Veniți cu bîte, răngi și dați lumină,
Că a intrat în stînă o jivină !"
Într-o clipită, forfota se-adună
Și lupului zburlit nu-i e de-a bună.
Înfricoșat, înghesuit, dar cu trufie,
Căta din ochi pe cine să-l sfîșie.
Dar a văzut că gluma se îngroașe,
Că nu mai e acum ca în imașe.
Și c-a sosit, nici pic de îndoială,
Ceasul urît, de dat o socoteală.
Și s-a gîndit să scape, ce să facă.
Poate-n tocmeli cu stîna se împacă,
Și începu : — Scumpi prieteni, cîtă larmă !
Împiedicarăți oile să doarmă.
Ce v-a venit ? Nu sîntem toți
Ceva ca niște cuscri, cumetri sau nepoți ?
Dac-am venit din codrul meu încoace,
E ca să facem jurămînt de pace,
Să dăm uitării totul din trecut,
Ca și cum nici nu l-am știut,

Să-ntemeiem de-acuma o frăție
Și s-o păzim întreagă pe vecie.
Mă leg pe cinste, neam de neam din lupi,
Să fug de oi, cum mă feresc de stupi,
Să nu m-ating, ci, blînd știut, din fire,
Să-i dau chiar, stînii voastre, ocrotire.
— Mai tacă-ți gura, îi răspunse baciul.
Tu, prins de bot, mai faci și pe cîrmaciul.
Ești numai sur, eu sînt încărunțit
Și cu năravul tău, obișnuit.
De-aceea mi-am făcut și eu o lege,
Cu lupii voștri a mă înțelege:
Eu îi jupoi de piele și de vii.
Pe el ciobani! pe el dulăi! pe el copii!

MOTANUL ȘI BUCĂTARUL

Un bucătar, în meseria lui vestit,
De la cuptor la cîrciumă s-a-nzăpezit.
Era evlavios, bisericos, nevoie mare,
Și chiar în ziua ceea, prin urmare,
Pentru odihna sufletului, al cumetrei,
Făcea un parastas. Din fundul vetrei
Tocmai scosese tava cu fripturi mustoase
Și pînă să mai guste din țuici, cum mai gustase,
Puse motanul pază, în timp cu băutura,
Ca șoarecii nu cumva să ronțăie friptura.

Dar cînd s-a-ntors, ce credeți că a văzut pe jos?
Colea un zgîrci, o pulpă, și dincolo un os,
Și-n colț, la bolobocul cu vrană, de oțet,
Chiar pe motanul paznic rozînd un pui, încet.
Și începu să-l certe: — Cum nu ți-a fost rușine?
Ce-ncredere mai poate să pună omu-n tine?
Însă, tăcut, motanul nu se lăsa de treabă,
Ca să asculte glasul ce-l mustră și-l întreabă.
— Erai cinstit pe vremuri, dar te-ai stricat cu anii,
Și dat de pildă-n casă, mînca-te-ar șobolanii.
Ce-o să mai zică mîța de-așa model de soț?
Că ești șiret, motane, necredincios și hoț.
Și nu-n bucătărie, dar nici în bătătură
Nu poate să mai intre vicleana ta făptură.

Motanul însă, molcom și rece, nu mai spui
C-a și ajuns să-mbuce pe cel din urmă pui.
Dar bucătarul gureș o tot ținea-nainte,
Nemaisfîrșind potopul moralei de cuvinte.

Eu cîte unui astfel de bucătar cu gură
I-aș spune să-și însemne pe zid o-nvățătură:
„A nu se pierde timpul cu sfaturi răsuflate,
Acolo unde-i vorba de autoritate."

1812

BROASCA ȘI JUPITER

Din mlaștina din vale, o broască se suise
Pe vîrful unui munte cu bolțile deschise,
De-a bușile, de-a broasca, și nu din întîmplare,
Își căuta o casă, la umbră și răcoare.
Avea bordei și-n baltă, să doarmă și să caște,
Dar boieria-i mare și la broaște.

Vacanțele cucoanei au cam ținut puțin,
Căci s-a lăsat arșița fierbinte și din plin,
Și, într-o zi, dogoarea prea tare îi uscase
Și pielea de pe oase.

Pe-atunci era mai mare Jupitèr
Și-mpărățea peste pămînt și cer.
Îngenunchind smerită, pe cremene și stînci,
Făcu o rugăciune, cum știe ea, pe brînci.
— Fii milostiv cu mine și vezi că e nevoie
De un potop, ca-n zilele lui Noe.
Mai umflă apele o dată,
Să-mi fie vizunia din groapa mea scăldată,
Să-not, să ies la lună, să mă mai dau afund
Și să mă joc, să fug și să m-ascund.

Orăcăind zadarnic, cu ochii duși în zări,
Îl ia, din rugăciune, de-a dreptul, la ocări.

Dar Jupiter din ceruri, blajin și liniștit,
Ceea ce nu se-ntîmplă în chip obișnuit,
Răspunde : — Goliciune nemernică și vană,
Orăcăi de pomană.
Să-nec de dragul broaștei și să scufund o lume,
Ca să se bălăcească ea anume,
Și să se afle-n treabă ?
Hai, dă-te jos degrabă,
Pe partea cealaltă,
În smîrcul și mocirla ta, din baltă !

Și omul cîteodată-i ca broasca de un fel :
Să piară lumea-ntreagă dar să trăiască el.

1813

LUPUL ȘI CUCUL

Despărțirea dintre lupul trist și cuc:
— Eu te las cu bine, cucule, mă duc.
Oamenii și cîinii sînt la voi de-o teapă,
Nimeni nu-i împacă, nimeni nu le scapă.
Poți fi orișicine și picat din cer,
Nu îți iartă viața, ți-o pîndesc și-o cer.

Cucul îl întreabă: — Drumurile-s lungi
Pînă unde gîndul tău ar vrea s-ajungi?
Pe acolo-i lumea ceea de povești,
Pașnică în care crezi c-ai să trăiești?

— Mi-am ales eu calea bună, nu te teme.
Raiul nu-i departe și-o să merg o vreme.
În pădurea ceea gîrlele-s de lapte,
De-abia ies și toate poamele sînt coapte.
Toți duc laolaltă viața de frăție,
Uite, dă-mi și mie; ține, na și ție.
Cîinii nici nu mușcă, dorm și nici nu latră,
Țara-i ca o pîine, caldă ca o vatră.
Nu te-mpinge dorul, nașule, nu-ți place
Să-ți faci cuib pe-acolo, fericit în pace,
Cînd pe-aci tot timpul frica te zbîrlește,
Ziua fără tihnă, noaptea iepurește?...
Ci rămîi cu bine, fără supărare.

— Să nu uit în grabă încă o-ntrebare :
Ce faci cu năravul şi cu colţii, fine,
I-ai lăsat acasă ori îi iei cu tine ?
— Cum să-i las acasă ? N-oi fi-aşa de bleg.
— Păi, atunci mutarea n-o mai înţeleg.
Cînd ajungi, văd bine, iar te dai la rele
Şi rămîi la urmă şi fără de piele.

*

Cu năravuri, omul, şi el, în sfîrşit,
De nimic şi nimeni nu e mulţumit.
Pricina de harţă, sfadă şi gîlceavă
E în el, de-a pururi dramul de otravă.

1813

FIERTURA LUI DEMIAN

Vecine dragă, haide, mai poftește,
Mai ia o strachină de pește.
— Îți mulțumesc din suflet, sînt sătul.
— Și totuși n-ai mîncat destul.
Mai ia o dată, dacă mă iubești.
Cu ciorba asta nu mai te-ntîlnești.
— Da' n-am mîncat trei străchini pline?
— Mai ții și socoteală, măi, vecine?
Ia și mănînc-o sănătos pe toată.
Nu te sfii, că-i ciorbă minunată.
Numai te uiți și-ți vine pofta iar.
De grasă ce-i, e ca de chihlimbar.
Fă-mi dar plăcerea și mai ia o dată,
Din cegă, din plătică, din borș cîte-o bucată.
Ce stai așa, femeie, de nu scoți nici o vorbă?
Mai roagă-l, mai poftește-l și tu frumos la ciorbă.

Deci, Demian pe Foca poftindu-l la ospăț
Îl îndopa din oală și nu-l slăbea din hăț.
Nici să răsufle, barem, nu-i mai lăsa răgaz
Și, străchini după străchini, golite cu necaz,
Mai rămăsese-a cincea, iar omul și nevasta
Îl îmbulzeau zicîndu-i: — Mănînc-o și pe asta
Și nu mai face nazuri și mofturi, Foca dragă.
Tingirea se golise de borș aproape-ntreagă,

Dar năpădit de zeamă, de munci și de sudoare,
Să rabde încă una nu s-a simțit în stare,
Și, fără bună ziua, nici mulțumesc nici rugă,
Își ia din cui căciula și pune-te pe fugă.
Și de atunci încoace, biet Foca, an de an,
Nu-i mai deschide ușa lui badea Demian.

Tu, scriitor cu haruri, primite ca din vis,
De nu vei ști condeiul să ți-l măsori în scris
Cruțîndu-ți cititorii de proza sau de versul
Pierdute-n zeamă lungă și bălăcindu-ți ghersul,
Vei face numai greață cu tot ce-ai vrut să spui,
Ca Demian cu ciorba din străchinile lui.

1813

TRECĂTORII ȘI CÎINII

Doi prieteni trec vorbind, pe înserate.
Ca oamenii, de multe și de toate.

De-odată cîinele sau un cățel
Sare și latră, și-altul după el,
Și încă doi și încă trei, din curți,
Dulăi mai mari, botoși, mai cîrni, mai scurți.
Poate cincizeci, poate o sută, cine știe!
O haită-ntreagă, de păreau o mie.
Se-adună, se adaugă, — o turmă!
Și-i latră și-i înjură în limba lor, din urmă.
Lătrăii niciodată, de stradă sau din viață,
Nu latră dinainte și din față.

Unul din prieteni, mîniat că-l latră,
Se-apleacă, ia o piatră
Și vrea să dea, dar celălalt nu-l lasă:
— Vezi-ți de treabă, fă-te că nu-ți pasă.
Mai rău îi întărîți cu graba.
O să-și dea seama și ei că au lătrat degeaba.
Și după o bucată de drum, e-adevărat,
Nici un cățel sau cîine nu a mai lătrat.

Că latră cîinii, vorba vine;
E graiul lor și lor li se cuvine.

Te latră însă oamenii pismași.
Eu zic că și pe ei să-i lași,
Să-ndruge la minciuni și la palavre.
Ei se numesc în graiul nostru javre.
Nimic nu-ncep, nimic nu țin, nimic nu fac.
Lasă-i să latre și ei, că ostenesc și tac.

1813

ȚĂRANII ȘI RÎUL

Nemaiputînd să rabde mai departe
Prăpădul fiecare-n parte,
S-au adunat țăranii, prin urmare,
La judecata rîului mai mare.
Ca să se plîngă de o droaie
De rîulețe și pîraie,
Că le înecă țara și-o mănîncă.
Ele țineau de matca lui adîncă.
Veneau umflate și smulgeau cătune,
Ținuturi, mori, izlazuri de pășune.
Și valvîrtej, furînd cirezi și turme,
Nu mai lăsau din sate-ntregi nici urme.
Cînd au ajuns la rîul pomenit
S-au minunat să-l vadă blajin și liniștit.
Printre orașe mari, neturburată,
Nu i se vărsa unda niciodată.
Apucăturile lui bune
Vor potoli pîraiele nebune,
Că le va da porunci din sat în sat.

Țăranii-atunci s-au mai apropiat,
Ca să-l înduplece, să le asculte
Durerile și chinurile multe.
Însă uitîndu-se în apele lui late,
Văzură-n rîul mare, cărat pe jumătate,
Avutul lor, răpit de rîurile mici,

Înghesuit de-a valma, bucate, vite, tîrlă,
Și-l însoțeau cu ochii, dus pe gîrlă.
Dar pricepînd mai bine treaba,
Au înțeles că au venit degeaba.
La urma urmei, rîului ce-i pasă?
Au dat din cap și s-au întors acasă.

Ce să mai cauți la cei mari dreptate,
Cînd ei dau cu cei mici pe jumătate?

1813

ZMEUL DE HÎRTIE

Înălțat pînă-ntr-un nor
Și crezîndu-se cocor,
Zmeul mîndru, tras de sfoară,
Își închipuie că zboară.

Dintre flori, un fluture,
Începînd să-și scuture
Aripile desmorțite
Și plutind pe dibuite,
Îl aude-n cîmp, de sus :

— Vezi pînă unde m-am dus ?
Tu de-abia te mai zărești,
De mărunt și jos ce ești,
De prin volbură și izmă.
Ai de ce să-ți fie pismă :
Eu mă leagăn în tării
Și tu-noți prin bălării.

— Ești fudul, dar ai uitat
Că te-nalți numai legat.
Eu zbor jos, mai zbor, mai stau,
Dar mă duc oriunde vreau.

Şi n-am nici bîzîietoare
De foiţă de ţigare,
Ca să zbîrnîie de-a surda
Cînd îşi paşte iarba ciurda.

1813-1814

PIATRA ȘI RÎMA

În fabule, pe lîngă dobitoace,
Vorbesc și pietrele, de-o vreme-ncoace,
Și descleștate toate, detot, ca la un semn,
Nu-i de mirat ca graiul să iasă și din lemn.

O piatră, prin urmare, se supăra pe ploaie
Care cădea în cîmp și da șuvoaie,
Și zise : — Proastei i se pare
A fi făcut ispravă mare,
C-a murdărit pămîntul vreun ceas —
Și lumea bucuroasă prinde glas.
Eu ce să zic de mine ?
Și totuși de dreptatea lumii mi-e rușine.
Culcată-aci, de nu știu cîte veacuri,
Privesc la toate aceste fleacuri
În liniște, smerită, cum trec și se urmează.
Unde mă pui, acolo stau, de pază,
Și nimeni încă nu mi-a mulțumit.
Omul nedrept mai e și ipocrit.

— Mai tacă-ți șura, pacoste bătrînă,
Răspunse rîma din țărînă.
Un ceas ori mai puțin, de ploaie,
Face tulpina grîului vioaie,

Îi dă plugarului muncit nădejde
Şi seceta, ca lepra, o goneşte.
Iar tu? dar cine te întreabă?
Zaci stearpă, dormi şi crezi că faci vre-o treabă.

*

Domnul Cutare-n slujbă, plătit de-o viaţă-ntreagă,
Stă, unde e de lucru, în jilţ, şi nu se bagă.

1814

CURIOSUL

A ! bună ziua, dragă, cînd intrași ?
Văd că îți merge bine, că te-ngrași.
Nu mai încapi în cataramă.
— Sînt fericit ! Am fost duminică la
panoramă...
— Și ce-ai văzut ? ia spune !
— Ce mai încoa și-n colo ? E-o minune !
Am colindat clădirea întreagă, ce să spui !
— Tablouri multe, olării, statui ?
— De unde ! Animale și păsări... cîte toate,
Care de care mai ciudate ;
Gîngănii, te ia groaza-ntr-adevăr,
Cu aripi, fără aripi, cu păr și fără păr...
— Am înțeles, ai fost pe la muzău
Așa se spune...
— Zău ?...
Și să mai vezi ce fluturi ! ce gîze ! mii și mii,
Puse-n dulapuri, rafturi și cutii,
Unele mici cît niște gămălii,
Ca de smarald, de aur și mărgean,
Din toată lumea, pînă la ocean...
De-abia le vezi pe unele din ele,
Așa-s de mărunțele.
— Natura asta, cum îi zice,
E ca un basm, într-adevăr, amice...

Dar într-atîtea frumuseți mărunte,
E și un elefant acolo, cît un munte.
— Acolo-n panoramă ?
— Vezi bine că acolo.
— Nici n-am băgat de seamă.

1814

VULTURUL ŞI SOBOLUL

Venind din zările silhui
Vulturu-n zbor, cu vulturoaica lui,
Într-o pădure mare, deasă,
A vrut să-i facă darul de mireasă,
Clădindu-i cuib înalt, atît măcar,
În cel mai mare şi stufos stejar.
În crăcile întinse din veac în veac, cu anii,
Vor creşte-n voie slobozi şi hultanii.

Sobolul, auzind de pregătiri,
Tiptil se-ndreaptă către miri,
Să spuie de cu vreme crezînd de cuviinţă
Că nu e bun stejarul ales, de locuinţă,
Că-n rădăcini e putred şi şovăie, firește,
Să nu se prăbuşească-ntr-o zi ; doamne fereşte.
Aşa că dă povaţă, bogată fiind pădurea,
Să-şi mute căsnicia şi cuibul ei aiurea.

Dar vulturilor să le dea, din vizuină,
Învăţături şi sfaturi asemenea jivină ?
Agerul ochi de vultur nu se-nşeală.
Ce se mai vîră ea în socoteală
Şi-n trebile-mpăratului din slavă ?
Vulturul îi clădi fără zăbavă
Palatul închinat împărătesei sale
Şi iată-i împreună, pe cer, în rotogoale.

E timpul să vă spui
Că-n primăvară ea și scoase pui,
Dar într-o zi, cînd se-ntorcea acasă,
Gonind pe sus, vulturul, cu prada cea mai
grasă,
Nu-și mai zări stejarul, din tării.
Se prăbușise-n roata unei vijelii,
Strivind în cuib și puii și pe mamă.

Că nu ținuse sfatul sobolului în seamă,
O negură-i se-așterne pe ochi, cernit de moarte.
Se îndărătnicise-n trufiile-i deșarte,
Cînd cîrtița-i spusese din mușuroi, de jos,
Că arborele-i putred și trunchiul găunos.
El s-a-ncrezut în fala stejarului, văzută,
Uitînd că știutoarea scobește neștiută
Și că scurmînd pămîntul, făptura ei puțină
Trăiește-n rădăcină.

*

Să nu nesocotești un sfat
'Nainte de-a-l fi bine judecat.

1814

LEBĂDA, ȘTIUCA ȘI RACUL

O lebădă, odată, o știucă și un rac
S-au apucat să tragă un car și, greu, ceac-pac,
La oiște de-a surda tustrei se înhămară
Că n-au urnit din locu-i temuta lor povară,
Ce le păruse parcă la început ușoară :
Căci lebăda, cu aripi, trăgea în sus, la nori,
Racu-ndărăt și știuca la iaz. De zeci de ori
S-au opintit zadarnic... Care avea dreptate
Din trei, nu știe nimeni să-i dea întîietate,
Nici cînd a fost să fie și nici la ce soroc,
Dar de atuncea carul stă pînă azi pe loc.

Cînd prietenii, la treabă nu se-nțeleg, amin !
Isprava li-i deșartă și munca lor un chin.

1814

BALTA ȘI FLUVIUL

— Ce-i asta ?-ntreabă balta pe fluviu. Ce destin !
Să curgi mereu, și ziua și noaptea, tot senin.
Cum nu ți se urăște și cum n-ai obosit ?
Te văd cărînd corăbii, poveri, fără sfîrșit,
Încărcături pe plute și nii și mii de bărci.
Nu ești sătul de trudă, de n-ai de gînd să-nțărci ?
Ce viață mai e asta, și n-ai să te mai lepezi
De vana străduință a undei tale repezi ?
Ridică-te din maluri și uită-te la mine
Cît mă răsfăț de galeș și cît îmi e de bine.
N-am nume, nici pe hartă n-am semn, nici n-am cîntate
Isprăvi neauzite și fapte lăudate.
Copilării și fleacuri ! Nămolul, ca o blană,
Mă leagănă, culcată ca-n perini o cucoană.
Și fericită astfel visez în dulce tihnă...
Ce e la tine zarvă, la mine e odihnă.
Nu mă strivesc corăbii și țărmul nu-mi încarcă
Niște cosciuge strîmte cu vîslele de barcă.
Cel mult dacă vre-o frunză, venind din depărtare,
Mi-atinge rar oglinda, gingaș, cu-o sărutare...
Ferită pretutindeni de vînturi, ce-ar putea
S-aducă altă viață în fericirea mea ?
Dormind, străvăd cum lumea se zbuciumă-n neștire
Și-mi duc filozofia prin somn, ca-n amintire.

— Filozofia asta din mlaștina ta largă,
În care zaci, nu știe ce lege ne aleargă,
Răspunse bălții fluviul: — Trudire și mișcare.
Prin munci neodihnite ajungi adînc și mare,
Iar prospețimea undei zvîcnirea o păstrează.
Belșugul meu de ape și albia mea trează
Aduc foloase lumii și mie, ce vrei? slavă.
Eu, mii de ani voi curge așa, iar tu, trîndavă,
Tu vei seca și trece din mlaștină în smîrc
Și n-are să te plîngă măcar un cocostîrc.

Într-adevăr, cînd fluviul mîna mai viu, — domoală,
Balta scădea-n nămoluri de liniște și boală,
Nici trestii nici rogozuri nu i-au mai dat o viață
Și se trezi uscată-ntr-o bună dimineață.

1814

CLEVETITORUL ȘI ȘARPELE

Degeaba s-a zvonit că nu-i întîietate
Cinstită-n iad, și nici deloc dreptate.
O să vedem îndată că, săracii.
Nu iartă strîmbătatea nici chiar dracii.

S-a întîmplat odată-ntr-un alai
Din iad, cam prin aprilie sau mai,
Clevetitor și șarpe, dintr-un salt,
Să vrea ieși-naintea celuilalt.
Și s-a iscat gîlceavă în cele zise
Și-un tărăboi cum nu se pomenise.
Care de care mai lăudăros,
Își lăuda otrava și colțul veninos.
Jignit a nu fi în alai întîiul,
El, șarpele, i-ar fi mușcat călciiul
Dușmanului, și asta făcu ca, din grămadă,
Clevetitorul să rămîie-n coadă.

Dar Belzebut, ivit în dreptul lor
Și apărîndu-l pe clevetitor,
Îi zise șarpelui : — Pe tine
Te prețuiesc cum se cuvine.
Ai un venin, minune mare.
Pe cine-nghimpi, dă ochii peste cap și moare.

Dar tu începi doar din apropiere,
Nu ai a clevetirii năstrușnică putere.
Clevetitorul bate-n depărtare
Și streajă gura lui nici grăniți, n-are.
Te-ajunge peste mări și țări și munți.
Tu poți fugi, dar nu poți să-l înfrunți ;
Așa că el e mai primejdios.
Ia-ți locul tău, tîrăște-te pe jos.
El are drept la locul dinainte.
Haide, -nțelege, șarpe, fii cuminte.

De-atunci, în iad, din punctul de vedere
Curat, clevetitorul are precădere.

1814

OSPĂȚUL

Ca să mîngîie lumea, pe-o foamete grozavă.
Se hotărî și leul să facă o ispravă.
Trimise pretutindeni pe vestitori, să cheme,
La un ospăț cum nu a mai fost dintr-altă vreme,
Jivinele din codru, din scorburi și pămînt.
N-a șovăit niciuna s-asculte de cuvînt.
Un bun ospăț e bine-venit și-n timpuri bune
Și pofta de mîncare cu drag i se supune.
Iată-i ajunși, pe vulpe, sobol și popîndău.
Venea un bun miros — ți se făcea și rău.
Dar au sosit oleacă tîrziu, mai mergi, mai lasă,
Și oaspeții cu toții au fost găsiți la masă.
Cumătra vulpe, totuși, n-am înțeles ce-avea
Tocmai atunci, pe-alături, că tot trebăluia.
Sobolul rătăcise, iar popîndău-a stat
Întîi afară de s-a spălat și scuturat.
Cum să te-nduri acuma, să pleci cu burta goală?
Un loc mai era slobod, de lîngă leu, în sală
Și cîteștrei dău buzna la masă, să-l apuce,
Atunci pantera zise, cu brațele în cruce:
— E drept că locul ăsta e foarte-ncăpător
Și așezat mai bine, dar nu-i de mutra lor.
Cum vine elefantul îi dă din jeț afară
Sau îi strivește turtă sub el, așa-ntr-o doară.

Cine nu vrea să plece flămînd să stea la uşe,
Că locurile astea sînt pentru cei cu guşe,
Ţinute pentru fiare mai mari şi mai de vază,
Iar mărunţeii care picioarele-şi păstrează
Şi vor să stea pe scaun cînd alţii ospătează,
Mai bine să rămîie acasă, de amiază.

1814—1815

OGLINDA ȘI MAIMUȚA

Zărindu-se maimuța-ntr-o oglindă,
Care-ajungea pe podină din grindă,
Îl înghionti pe urs a zeiemea:
— O vezi ? Parcă-i cumătră-mea.
Cum sare și se strîmbă, așa schimonosită,
Cumătră-mea-i leită.
De-aș semăna cît de puțin cu ea,
Numaidecît m-aș spînzura.
Ba mai și sînt, Cutare și Cutare,
Cu-același chip și-acea asemănare,
Mai multe rubedenii, pe-aceleași calapoade.
Ursul răspunde, cum se cade:
— Ia uită-te mai bine... Tot nu te rușinezi
Că tu ești acea tocmai pe care-o-njuri și-o vezi ?

Să se cunoască, nimeni nu vrea și n-are preget.
Și noi, ca și maimuța, ne-ascundem după deget.
Climici ia mită-n slujbă, îl spui și îl arăt,
Dar el arată pe-altul, cu ochiul, dindărăt.

1815

MAIMUȚA ȘI OCHELARII

Îmbătrînind maimuța, vederea-i cam slăbise
Și auzind că ochii se dreg, mai auzise
Că lucrurile-ndată se fac și cresc mai mari,
Dacă te uiți la ele prin niște ochelari
Și-a cumpărat din piață șase perechi de-odată.
Dar nefiind cu-asemeni adause-nvățată,
Nu știe cum să umble cu ei și cum să-i puie,
La gît, la subsuoară, mai drepți, mai strîmbi, și, șuie,
Îi linge, pune nasul: n-au gust și n-au miros.
A-i încerca și-auirea nu-i, poate, de prisos:
Adună ochelarii de-a valma și grămadă
Și apoi și-i înșiră și pe coadă...
— Spuneau că ochelarii fac minuni;
Ce rău e să te iei după minciuni!
(Și-a zis maimuța, supărată)
Să nu asculți de sfaturi și vorbe niciodată.
Nici geamurile astea n-aduc niciun folos...
A fost și negustorul, din tîrg, un mincinos.
Înviersunată, luîndu-i de plăsele,
I-a sfărîmat în mii de bucățele.

Nici noi nu ne dăm seama de ce avem în mînă.
Ciocoiul pe maimuța din pildă o îngînă.
Cunoașterea prostească a tot ce nu ajunge
Îi face și' pe oameni să-i scadă sau alunge.

1815

CHIABURUL ȘI ARGATUL

Un chiabur se întoarcea acasă,
Pe înserat, cu-argatul, de la coasă,
Cînd se-ntîlniră, după vreun ceas,
Cu ursul din pădure, nas în nas.

Ursul îl ia, -l învîrte, -l strînge
Și îl trîntește morfolit cu sînge,
Gata să-nceapă căsăpitul:
I se apropia chiaburului sfîrșitul.

— Iubite Stepanușka, nu mă lăsa mîncat,
Se roagă de subt urs chiaburul, de argat,
Mi-ești scump și drag, cît și copiii mei,
Ajută-mă să scap și-ți dau ce vrei.

Argatul, cu securea și cu-o putere nouă,
Despică țeasta ursului în două
Și furca-n pîntec i-o înfige.
Fiara începe să se încîrlige,
Chiaburul a scăpat.

Dar tot el e cel supărat
Și, ocărîndu-l pe argat, se scoală.
Biet Stepanuk, mîhnit, dar cu sfială
Întreabă pe chiabur, cam cu-ndoială:

— Văd că mă-njuri și nu știu ce-am greșit.
Chiaburul îi răspunse: — De ce ai fost timpit,
Să îl înțepi atît de apăsat?
Că toată pielea s-a stricat.

1815

LEUL ȘI PANTERA

Pantera și cu Leul, în vremurile toate,
Au dus războaie crunte — stă scris — îndelungate.
De ce ? Pentru desișuri, păduri și vizuini,
Căci peste tot, oriunde, se nimereau vecini
Și fiecare-n parte avea un drept al lui.
Dar chibzuiala, care îi vine orișicui,
E că puteau să meargă frumos la judecată ;
Ceea ce nu se-ntîmplă la fiare niciodată.
Ele-au o lege-anume, război fără cruțare,
Și dreptul sfînt rămîne al celuia mai tare.

Dar, totuși, după-nfringeri, vrăjmașii au simțit
Că ghearele și colții slăbiți li s-au tocit.
S-au hotărît ca, pînă le schimbă, pe tăcute,
Să-și dea o întîlnire, la care să discute.
Să-ntemeieze dreptul, să șteargă tot ce-a fost
Gîlceava și pricina, cu rost și fără rost ;
Și să se-ncheie-o pace eternă, prin urmare
(Pînă la viitoarea, din nou, încăierare).

— S-alegem, deci, în grabă — au zis — cîte-o solie
Pentru-ncheierea păcii dorite, pe vecie,
Și ce-or găsi cu cale aleșii-așa să fie.
Eu, a propus pantera, am și ales Motanul,
Ambasador destoinic, cam jerpelit, sărmanul,

Însă curat la cuget: îl iau pe garanție.
Tu să numești Măgarul, pentru deputăție.
E și de neam și-n ranguri nu-l mai întrece nimeni,
Cel mai umblat și falnic de printre ipochimeni.
Și, pot să spui, nici sfatul, nici curtea ta slăvită
Nu fac cît de la dînsul o singură copită.
Primim, deci, hotărîrea ce-or lua, de mai-nainte,
Motanul meu destoinic, Măgarul tău cuminte.

Dînd leul aprobarea propunerii, întreagă,
Nu pe măgar ci-n locu-i pe vulpe o deleagă.
Căci, nu te poți încrede, își zise suveranul,
În semenii pe care ți-i laudă dușmanul.

1815

LUPUL ȘI VULPEA

Din ce nu ți-e de folos
Dai din plin și cu prisos.
Dărnicie-i, mi se pare,
Și-n povestea următoare.

*

Vulpea-i hoață și isteață.
Luase dintr-o cotineață
Și mîncase din destul,
Pîntecul era sătul,
Dar pusese ce-i rămase,
Cîteva bucăți mai grase,
Deoparte, pentru cină,
Subt un pom, la rădăcină,
Iar acum se odihnea,
Moțăind ca pe saltea,
Pe un val de fîn cosit.
Iată lupul, hămesit,
Dînd prin țarină o raită,
Se apropie, se vaită:
— Am umblat în lung și-n lat
Și nimic n-am căpătat,
Capră, oaie sau berbec,
Și înghit de marți în sec.
Nu știu... Ce mă-nveți să fac?
Că mi-e rău de la stomac.

N-ai cumva, pe la cămară,
Vreun mușchi, vre-o vrăbioară ?
Ciinii-s răi și baciul, treaz,
Se tot uită prin zaplaz.
De flămînd și amărît,
Mi-aș fi pus ștreangul de gît.

— Taci, te rog, mi se sfîșie
Inima de duioșie,
Mie, ca și dumitale,
Că te văd cam tras la șale.
Mi-ești prea dulce și mă doare,
Că sînt fire simțitoare
Și cum ești de abătut
Vreau din suflet să te-ajut.
Uite colo cîte-o claie
De coceni, de fîn și paie.
Ia cît poți, stăi colea jos.
„Prînzul cel mai sănătos".
Nu doar că ar fi semeț
Lupul n-ar mînca nutreț:
Nici porumb, nici cereale
Nu-s pe placul dumisale,
Căci îi place os cu carne
Chiar cu fulgi, necum cu coarne.
Dar cum ghiersul blînd și moale
Nu o prea ține parale,
Vulpea-l duce și-l petrece
Cîțiva pași, vreo cinci sau zece,
Cu nădejdi și cu suspine
Sufletești, și-i șade bine,
Legănat în mîngîieri.

Lupul nu e nicăieri.
Toate zise și răszise,
A pierit cum și venise.

1816

ELEFANTUL FAVORIT

Elefantul nu e prea drăguț să placă.
E de-o frumusețe neagră și săracă ;
Totuși, leul-rege prieten l-a ales
Și-amîndoi se pare că s-au înțeles.
S-a mirat pădurea, pusă pe ghicit.
Vulpea, învîrtindu-și coada, s-a uimit :
— Aș pricepe-ncaltea lucrul mult mai bine
Dacă elefantul ar avea, ca mine,
Coada îmblănită, groasă și stufoasă.
— Sau o gheară mare, colea, sănătoasă,
Zise ursul. — Poate, (se vîrî și boul)
Se găsesc aiurea dragostea și noul :
Colții de la trompă, mari cît niște coarne,
Au făcut gingașe namila de carne.
Și măgarul zise : — Astea-s lucruri vechi ;
L-a ales stăpînul, cred că, pe urechi.

*

De-ar avea cu mine vre-o asemănare,
I-aș ierta mărirea semenului mare.

1816

LUPUL ŞI COCORUL

Prefăcut, neprefăcut,
Lupu-i lacom, e ştiut,
Dar din fire cam netot,
Înghite cu os cu tot,
Îmbucînd flămînd, cît zece.
Dar era să se înece,
Într-o vreme, întrucît
I s-a pus un os în gît —
Dacă, iacă, un cocor
Nu-i venea într-ajutor.
Prin holbări de ochi şi semne
Îl făcu să se îndemne,
Că-i vîrî drept, dintr-o dată,
Ciocul pînă-n beregată.
Scoate osul, i-l arată,
Şi cum ziua da-n amurg,
Cere plata de chirurg.
— Mi se pare că glumeşti,
Zise lupul, — şi nu-mi eşti,
Cît îi fi tu de cocor,
Măcar recunoscător.
Ciocul cînd mi l-ai vîrît
De un cot şi-un sfert în gît,
Mulţumeşti în aşa fel
Că ai mai rămas cu el ?

Așadară,
Ia te cară !
Nu uita și ține minte
Să nu-mi ieși iar înainte !

1816

LEUL ŞI LUPUL

Leul mîncînd la prînz un miel, precum se ştie,
Fără tacîm, şervet şi farfurie,
Un cățelandru, galeş se-apropie de fiară
Şi-i ia, nevinovat, de lîngă gheară
Şi el, o-mbucătură,
Ca să nu zicem că i-o fură.
Dar leul nu s-a supărat de îndrăzneala lui:
Ce să se supere pe un naiv de pui!
Lupul crezînd că vlaga i-a-mbătrînit şi-i slabă,
Întinse şi el, ca să ia, o labă.
„Leul e blînd, că e neputincios",
Îşi zise lupul, „iau şi eu un os".
Atît i-a trebuit,
Că lupul, ca şi mielul, fu prins şi ciopîrțit.
— Ai cutezat, văzînd c-a luat şi el.
El e copil şi tu nu eşti cățel.

1816

ÎNMORMÎNTAREA

O dată-n Egiptul de-altădată
Era alaiul bocitorilor cu plată,
Cînd mortul cel mai procopsit
Era și cel mai jeluit
Și urletele mari de-nmormîntare
Îi însoțeau mumia spre viața viitoare.

La un convoi cu-asemeni găiăgie,
Crezînd că sufletul îi se sfîșie
De suferință, bieților urmași,
Un milostiv și simțitor unchiaș
Le spuse bocitorilor: — Sînt mag
Și pot să-l înviez pe mortul vostru drag.

— Cu multă bucurie, răspunseră, dar doară
Dacă-l mai faci a cincea zi tu din nou să moară.
Cît a trăit o viață, bogatul de pe dric
N-a folosit la nimeni și nimic
Și numai mort să dea e-n stare
Chiria bocetelor de înmormîntare.

1816

CÎINELE

Un boier de azi pe mîine
Avea-n curtea lui un cîine.
Era cîine fericit,
Mînca tot ce-ar fi poftit
Și-avea toate din belșug.
Dar avea și-un beteșug,
Ce punea la toate moț:
Era hoț.

Unde da de vre-o bucată
Era gata înșfăcată,
Pulpă, șuncă sau friptură,
Și fugea din bătătură.

Cît stăpînul s-a trudit
Nu l-a dezobișnuit.
Dar un prieten, pot să spun,
I-a dat sfatul cel mai bun:
— Pentru că nu-l iei de scurt,
Tu-l îndemni mereu la furt.
Scurtul nu e cu bătaie;
Îl ațină, nu-l înmoaie.
Cu-o nuia, cu două, trei,
Nu-l dezveți de obicei.
Cînd l-ai prins din nou că fură
Scoate-i carnea scurt, din gură.

Mijlocul s-a dovedit
A fi cel mai nimerit:
Cîinele s-a cuminţit.

1816

ADUNAREA OBȘTEASCĂ

Nici cea mai bună rînduială
Nu scapă de a fi de mîntuială
Cînd a-ncăput, din întîmplare,
Pe mîini zgîrcite și murdare.

Lupul ceruse drepturi noi :
Să fie staroste la oi.
Aveau să puie-o vorbă bună
Leoaica, vulpea, împreună.
Împins de vulpe și nevastă
Dar cunoscînd ce faimă proastă
Avea și lupul, leul, tare,
Ceru obștească adunare.
S-a dat porunci ca, din popor,
Să iasă capul oilor,
Să nu se spuie-ntre hoinari
C-ar părtini pe cei mai mari,
Și are voie orișicine
Să spuie de e rău sau bine.
Să fie peste oi numit
Primare lupul hămesit.

Poporul întrebat, nici pis
Nu a răspuns, și s-au trimis
Hîrtii-nainte și-napoi
Că lupu-i staroste la oi.

Ci n-au fost oile în stare
Nimic să sufle-n adunare?
N-au spus nimic şi-aveau dreptate,
Căci ele nici n-au fost chemate,
Necum să fie întrebate.

1816

LEUL ȘI VULPEA

Vulpea tinerică, pribegind mereu,
Încă nu văzuse în pădure leu,
Dar odată, nu știu cum s-a întîmplat,
L-a-ntîlnit în față și a înghețat.

Întîlnește leul iar, a doua oară,
Dar de astă dată nu mai se-nfioară.
Ghearele cumplite, botul cu zăvoare,
Nu-i mai par atîta de-nspăimîntătoare.

Întîlnirea treia cu temutul gîde
E îmbietoare, ea îi și surîde.
S-au plimbat alături și în sus și-n jos,
Ea subțire-n vorbă, el politicos.

*

Greu e cu maimarii noștri pămîntești
Pînă-i vezi de-aproape, că te-obișnuiești.

1818

ZGÎRCITUL ŞI GĂINA

Mi-e lene alte pilde să caut printre multe.
Ca să-l învăţ pe-acela ce ştie să asculte,
Că, vrînd să strîngă totul, zgîrcitul pierde tot.
Să povestesc isprava unui calic netot.

Citisem într-o carte de prin copilărie,
Că pe un om de ţară şi fără meserie,
Căzuse orb norocul, ca-n lume nicăierea,
De-l năpădeau prostește belşugul şi averea.
Găina lui din curte, c-atît avea, găina,
Făcu un ou de aur, bat-o vina!
Şi altul, tot de aur, de cel adevărat,
Că omul aiurise, uimit şi frămîntat.

Avea numai s-aştepte la cuib şi să adune
Din paie bogăţia, iscată prin minune,
Să umple lăzi cu aur, şi-ncetul cu încetul
Să-i crească nesfîrşită, sporindu-i berechetul.
Dar aţîţat că toate nu merg destul de iute
Şi socotind pe zile ce ouă sînt pierdute,
Îşi zise: „De-ai tăia-o, găina asta, dragă,
Găseşti în ea îndată comoara ei întreagă".

El şi făcu ce zise, dar i-au rămas în braţe
Mînjiţii fulgi de sînge şi-n mînă nişte maţe.
Tot zăbovind la treabă dar sprintenă-n zăbavă,
Pesemne lăcomia-i şi trîndavă.

1818

MĂGARUL ȘI ȚĂRANUL

Țăranul tocmai pe măgar
Și-l puse de pază vătaf grădinar,
S-alunge din cîmp, de cu zori,
Năvala de vrăbii și ciori.

Măgarul, din fire cinstit,
Nici nu s-a gîndit
De-o iarbă măcar să se-atingă
Și nici cel puțin să o lingă,
Necum la furat.
El are obrazul curat.
Dar harnic, din patru picioare,
Da buzna-n răzoare,
Să puie pe goană-n poiene
Pe hoațele celea cu pene.
Și àstfel și deocamdată,
Grădina rămase tocată.

Țăranul, de furie, sare
Și-i pune ciomagul întins pe spinare.

Batjocuri de peste tot locul :
„Că bine făcu, dobitocul !"

Sudalme și rele cuvinte:
„Învețe-se minte!“
„Așa se cuvine atunci cînd îți pui
Și tu căpățîna ta goală cu-a lui“.
Măgarul, țăranul, grădina...
A cui o fi vina?

1818

URSUL ÎN PLASĂ

Cîtă vreme stă departe,
Poți să rîzi cum vrei, de moarte.
Cînd te-nșfacă, pe tăcute,
Nu știi cum să scapi mai iute.

*

Ursul, prins într-o rețea,
Se smucea și se zbătea,
Și mai rău se încurca,
De-ar fi fost capcana ruptă
S-ar fi măsurat în luptă.
Satul îl împresurase
Cu dulăi, cu furci și coase.
Încolțit și tremurînd,
Se făcu dulceag și blînd
Și-n forfota zorului
Zise vînătorului :
— Ce-ai cu mine, poți să-mi spui ?
Dumitale ce-ți făcui ?
Ori te iei și dumneata,
Poate după niscaiva
Bîrfe, nici nu m-aș mira,
Puse-n socoteala mea.
Poți să-ntrebi orice vecin
Cine-n codru-i mai blajin,

Dintre toate fiarele.
Colții mei și ghearele
Nu se-ating de omul mort.
Vezi că știu cum să mă port?
Luat așa, cu binișorul,
I-a răspuns și vînătorul:
— Asta-i, da, adevărat,
Oameni morți n-ăi fi mîncat,
Însă, măre, să te ții
Cînd îți cad în labă vii!
Să mănînci din morți nu-ți vine,
Deși, poate-ar fi mai bine.
Tot atît de bine-ai face
Și pe vii să-i lași în pace.

1818

DOUĂ BUTOAIE

Două butoaie merg la vale.
Unul e plin și merge-agale.
Altul e gol și fuge-n goana mare
Și hărmălaia doagelor e-n stare,
Stîrnind în valuri praful din șosea,
Să bage lumea în belea.
Dați-vă-n lături, oameni buni, că vine,
Ca o furtună, nu știu cine!
Dar larma nu e de folos,
Butoiul plin e mut și tacticos.

Așa și omul cel lăudăros.
Pe dinlăuntru-i găunos,
Pe cînd acela care tace
E ca butoiul plin și cu capace.
Unuia-i umblă gura fel de fel.
Cellalt, vorbește fapta pentru el.

1818

MORARUL

Jgheabul de apă de la moară
Se sparse într-un loc odinioară
Și paguba nici nu s-ar fi simțit
Cu un morar mai chibzuit.
Dar gaura, din ce în ce mai largă,
Amenința tot jgheabul să se spargă.
— Ia scoală-te din lene, măi, morare,
Și pune mîna, gaura-i mai mare.
— Nu e nimic, sfîrșitul e departe.
Am apă de prisos și pîn' la moarte.

Morarul doarme pe mălaiul moale
Și apa fuge tot mai mult, de vale,
Și roata morii a încremenit.
— Păi, cînd ți-am spus nici nu m-ai auzit.
Acuma, scarpină-te subt căciulă.
Ziceai că apă ai destulă,
Pînă la moarte și de-a gata.
Nu vrei s-o duci la moară cu găleata ?

Niște găini ciupesc un cioc din iaz.
El caută o price, de necaz,
Și zvîrr ! cu reteveiul după ele :
— Ce-mi tot secați apele mele ?

Morarul meu, de ciudă crapă,
Că nu mai are nici găini nici apă.

Moștenitorul, risipind cu nepăsare,
Se bate pe un muc de luminare.

1821

ȚĂRANUL ȘI OAIA

Oaia fu, pe vremuri, într-o zi, chemată
De țăranul nostru,-n tîrg, la judecată.
Era tocmai vulpea-n jilț judecător.
De o parte și-alta, interogator.
Apoi, omul, oaia vor vorbi pe puncte
Și dovezi, cu acte și cu amănunte.

Ce spunea țăranul ? : — La cutare dată,
Mi-au lipsit găina țarcă și-o moțată,
Și de dimineață, pe la ora șase,
N-am găsit din ele decît fulgi și oase.
Nu putea să vie-n toiul nopții gaia
Și-n ograda noastră era numai oaia.

Ce răspunse oaia ? : — În vorbita noapte,
Știu, ca și vecinii, c-am dormit cît șapte.
Niciodată-n viață n-am fost bănuită
De vre-o faptă strîmbă ori nelegiuită.
Niciodată nici un animal cu coarne
Și-n deosebi oaia n-au mîncat de carne.

Care-i hotărîrea vulpii ? : — Se respinge !
Pledoaria cîi scuipă unde linge.
Urmele, știut e, hoții și le șterg
Unde fură noaptea și pe unde merg.

Actele din care crima ei rezultă,
Osîndesc pe oaie, ce mai vorbă multă ?

In sus zisa noapte, oaia, să te-nchini,
A stat toată vremea-n curte la găini.
Carnea de găină, să te lingi pe bot,
Știm că e gustoasă și dulce de tot.
E cu neputință să nu fi poftit
Și era prilejul cel mai nimerit.
Prin urmare, Curtea drept a judecat,
Hotărînd că numai oaia le-a mîncat.
Și, ca sancțiune, dreapta judecată
Hotărî să fie și executată.
Carnea va fi dată Curții, într-acelea,
Iară reclamantul îi primește pielea.

1821

ȚĂRANUL ȘI ȘARPELE

Cum se întîmplă uneori, să pară
Împrietenită cu un om o fiară,
Așa și șarpele viclean
S-a-mprietenit cu un sătean.
Îi sta în sîn sau se muta prin casă,
Se-ncolăcea prin pat ori se lungea pe masă,
Se strecura-ntre boarfe, în dulap.
Și omul îl iubea ca ochii lui din cap.
Cu-ncetul, pe la el,
Nu mai dădură prietenii de fel.
Săteanul întreba pe fiecare :
— De ce mă părăsiți, frățioare ?
Nu v-a primit cum trebuie nevasta ?
Nu v-au plăcut bucatele ? Ce-i asta ?
— Ba, dimpotrivă, i-a răspuns Matei,
Dar nu mai sînteți doi, ci trei,
Și-al treilea, umblînd pe la picioare,
Este făptură rea și mușcătoare.
Oriunde stai și-oricum te învîrtești,
Ești nevoit mereu să te ferești ;
Că de jigania ta mică
Ni-i tuturora frică.

Morala-n cîteva cuvinte :
Alege-ți prietenii cu luare-aminte.

1821—1823

ŞARPELE ŞI MIELUL

Turbată, vipera încolăcită
Cată numai să muşte şi ucidă.
Pe lîngă ascunzişul din buturuga ei
Păştea un miel deoparte de alţi miei,
Fără să simtă, fără să o vadă,
Şi mielul cade pradă
Nevinovată, din senin,
A blestematului venin.
Pe neştiute, cît nici n-a clipit,
O muşcătură l-a şi otrăvit.
— Ce ţi-am făcut ? întreabă-n agonie.
— Poate-ai venit cu gîndul, cine ştie !
Să mă striveşti. De-aceea cere
Să te ucid din vreme, punctul de vedere.

Sînt şi-ntre oameni vipere şi şerpi,
Ascunşi în buturugă, otrăviţi şi sterpi,
Şi care
Se tem că toată lumea umblă să-i omoare.

1821—1823

PORCUL ȘI STEJARUL

Sătul de ghindă și, aproape,
De ghiftuit și îndopat, să crape,
Se-ntinse porcul ca un domn
Și trase, sforăind, un pui de somn,
Fără să aibă grijă și habar,
La umbra-mbelșugatului stejar.

Cînd s-a trezit din vis, buimac,
S-a pus să scurme la copac,
Silindu-se din grohăit și rît
Să-i treacă pînă-n noapte de urît.

— Ce faci acolo, nătăfleață ?
L-a întrebat o cioară mai isteață.
Tot dai cu nasul sub tulpină
Și ai s-ajungi cu el în rădăcină.
Ce streche îndrăcită te apucă
Să te prostești atîta ? că pomul se usucă.

Răspunde porcul : — Ei, și dacă !
Usuce-se, să nu-i rămîie cracă,
Și piară, de poftește, pe vecie.
De asta crezi că o să-mi pese mie ?
Eu să am numai ghindă grasă,
De altceva nu-mi pasă.

O voce se-auzi, ieșită chiar
Din ramurile de stejar:
— Dacă te lasă gușa să te uiți în sus
Ai să pricepi ce cioara de-alăturea ți-a spus.
Netrebnicule, ghinda ce te ține
Gras și obraznic, vine de la mine.

Și prostul, ca și porcul, orb și trufaș, înjură
Tot ce-i știință, sfat și-nvățătură
Și pe-nvățați; și nici nu simt că vor
Să se îndoape doară cu bunul rodul lor.

1821—1822

DANȚUL PEȘTILOR

Primind în zilele lui albe
Stoluri de plîngeri și de jalbe
Care priveau pe cei mai mari,
Judecători, bogați și demnitari,
Leul pierdu de tot răbdarea.
Se povestește întîmplarea
Că vru cu ochii lui să vadă
Cum se trăiește și se pradă.
Pe țărmul unui rîu zărește
Că un sutaș prinsese pește
Și că-l pusese viu pe un grătar
Și se zbătea de moarte peștele pe jar.
De milă, leul se răsti cumplit
La însul speriat și-nceremenit.
— Cine ești tu, ce faci, smintit călău,
Vai și amar de capul tău,
De chinuiești sărmana lor făptură?
— Mărite țar, te-nșeli cu ce-ți văzură
Privirile, de sus și de departe.
Că nu se zbat, cum bănuiești, de moarte,
Ci bucuria îi însuflețește.
Sînt starostele peste pește
Și-aci ne-am adunat, cînd ai venit,
Să îți urăm cu toții bun sosit.

— E-adevărat ? Şi cum o duc încai ?
— Trăiesc, mărite doamne, ca în rai,
Şi ne rugăm ca domnul să te ţie
Veacuri întregi, stăpîn pe-mpărăţie.
Dar totuşi peştii pe grătar se zbat
Deasupra jarului cel blestemat.
— Spune de ce tot dau din cap şi coadă
Şi se smucesc să iasă din grămadă ?
— Sînt fericiţi... De bucurie
Că te-au văzut, îţi joacă o chindie.
— Prea bine, zise leul, şi l-a lins pe ceafă.
Să ştii că te sporesc la leafă.

S-a mai uitat la danţul pe grătar o dată
Şi a plecat măria sa, înseninată.

1821—1823

PISICA ȘI PRIVIGHETOAREA

Prinzînd prin frunze o privighetoare,
Pisica ține prada între gheare
Și o mîngîie cu un glas duios:
— Nu te sfii deloc, te rog frumos.
Aud că-n cîntecele dumitale
Pui, dragă, bucurie, vis și jale
Și treci, chiar printre gureșii semeți,
Ca prima voce dintre cîntăreți
Și-nnebunesc ciobani și ciobănițe
La cîntecul acestei dulci gurițe.
Însăși cumătra vulpe te ascultă
Cu tresăriri și întristare multă.
Vreau să te-aud cîntînd așa, și eu.
Nu te mai zbate, pentru dumnezeu,
Nu-ți fie frică, n-am să te mănînc.
Hai, dă-mi și mie cîntul tău adînc.
Cîntă-mi ceva, cum știi, ca pe-nnoptate,
Și te voi pune-ndată-n libertate,
Ca să te bucuri iarăși de pădure
Și să te-ngîne lungile-i murmure.
Îmi place muzica și mie-n gînd
Și-adorm de multe ori cu ea, torcînd.

Sărmana, însă, de privighetoare
De-abia mai răsufla, sfîrșită-n gheare.

— Ei, te-ai gîndit, te-ai chibzuit, nu vrei
Să-mi cînți puțin și mie, un crîmpei?
Privighetoarea scoase un suspin.
— Așa puțin îmi pare prea puțin.
Cu-atîta lucru farmeci tu? Mă mir
Că lauda-ți plătește-atîta bir.
Asta-i puterea vocii admirate,
Un piuit rostit pe jumătate?
M-au plictisit cu el pisoii mei.
Atîta știi, că vrei sau că nu vrei,
Ceva fără sfîrșit și fără de-nceput.
Nu te pricepi și nu te-ai priceput.
La voce nici un gust n-am căpătat.
Vreau să te văd ce gust ai la mîncat.
Pisica, iubitoare de cîntec, vorbăreață,
A și-nghițit pe biata cîntăreață.

O să vă spui o taină, la ureche,
O taină nici prea nouă, nici prea veche:
Privighetoarei, știu ca și bunicii,
Că-i este greu să cînte în ghearele pisicii.

1821—1823

OILE BĂLȚATE

Prinsese leul ciudă pe oile bălțate
Și-ar fi putut prea bine a le sfîrși pe toate.
Dar asta nu se-mpacă pe față cu-o coroană,
Ce nu stă bine-n codru, purtată de pomană.
Pentru anume vorbe, din pravili, adunate,
Vedeți, e trebuință de-o umbră de dreptate.
Te scapi de oi, desigur, și, poate, dintr-o dată,
Dar să-ți rămîie totuși fața de leu curată.

Iată-l chemînd doi sfetnici, pe vulpe și pe urs,
Și dintr-o vorbă-ntr-alta, vorbirea cum a curs,
Se plînge lor, în taină, că ochii-ncep să-l doară
De cum zăresc bălțată-ntr-o turmă o mioară,
Și că, văzînd bălțate atît de multe oi,
Se teme să nu-și piardă și ochii amîndoi.
Copilăros la suflet și blînd, nu are știre
Ce-i de făcut, să scape mai iute de orbire.
— De ce mai stai la gînduri ? Dă ordin, Majestate
Răspunse ursul tare, — să fie sugrumate.
Și nimănuia, doamne, n-are să-i pară rău.
Vulpea de-alături, zise : — Ghicit-am gîndul tău ?
Tu nu vrei să verși sînge de oi nevinovat
Și prea mărite, poate c-aș da și eu un sfat.
Dă ordin să se-ntindă pășunile bogate,
Să aibă hrană bună și multă, împărate,

Să zburde toată tîrla, cu mieii laolaltă,
O adăpare rece și de scăldat o baltă.
Dar pentru că ciobanii din țara-mpărătească
Lipsesc, dă ordin iarăși ca lupii să le pască.
În felul ăsta dulce, trec oile pe rînd
Și poate scapi de oaia bălțată mai curînd.
Pînă ce-or trece toate, treptat, jur împrejur,
Le lași să se răsfețe într-un blajin huzur.
Dar orișice se-ntîmplă, tu stai tăcut departe.

Părerea vulpii fuse primită, ca din carte.
Urmarea fu cea bună: cu oaia cea bălțată,
Pieri și turma albă cu lîna fără pată.
Și știți ce spun gingașii?... Că leul e om bun
Și răi sînt numai lupii!
N-o spun eu, ei o spun.

1821—1823

TUNURILE ȘI PÎNZELE

Cu tunuri și cu pînze s-a întîmplat așa:
Corabia, pe mare,-n talaze, se purta
Și tunurile grele, fără de zăbavă,
Se puseră cu pînzele-n gîlceavă.
Cu botul scos deasupra, către cer,
Se auzea pe mare glasul lor de fier.
— I-auzi necuviință, de se poate,
La niște cîrpe spînzurate,
Că îndrăznesc să spuie, pe din dos,
Că decît noi sînt de mai mult folos.
Ce mare lucru fac în drum, alene,
Cînd bate vîntul, că se umflă-n pene?
Trufașe, se înalță din trei foi
Cu o mîndrie tîmpă peste noi.
Ce-atîta cutezanță
La niște petice de zdreanță?
Noi, mulțumită nouă e stăpînă
Corabia pe marea talazelor bătrînă;
Noi, frămîntate-n lupte, cu-o sarcină anume,
Noi ducem spaima, moartea și-nfrîngerea prin lume.

Nu mai voim, cu pînzele-mpreună
Să mai trăim. Ia scoală-te, furtună,
Și smulge-le pe toate din catarge.
Sfîșie-le, aruncă-le și sparge.

Zeul furtunilor din miazănoapte,
Boreu, dă drumul vînturilor șapte,
Marea se-ntunecă, se-ncruntă și se face munți,
Tunetul urlă, fulgeru-i lovește-n frunți.
N-a mai rămas nimic din pînze
În liniștirea unei după-prînze.
Corabia-n talaze, ca-n niște cimitire,
De-acum, pe dibuite, plutește în neștire,
Ca un cosciug cu tunuri ; un buștean.
Ea întîlnește, iată, pe dușman,
Rămîne-n loc, pe unda nemișcată,
Fără de aripile de-altădată.
Și se descarcă împotrivă-i focul
Pe care i l-a scos în cale nenorocul,
Și s-a și dus, cu tunuri mari cu tot, la fund,
Lăsînd pe fața mării un rotogol rotund.

Morala-i cunoscută. Puterea țării vine
Din treburile toate, urzite strîns și bine.
Țin armele vrăjmașul de graniță departe,
Iar pînzele țin drumul cel drept pe de-altă parte.

1827

BOLOVANUL ȘI DIAMANTUL

Un diamant pierdut zăcea-n noroaie,
Amestecat cu drumul, murdar după o ploaie,
Cînd l-a găsit un om, și se-nțelege,
Că l-a și dus la rege,
Care l-a cumpărat și l-a-mbrăcat
În aurul cel mai curat.
Ajunse diamantul din smîrc și glod, cucoane,
Podoaba prețuită a unei vechi Coroane.

Aflînd pietroiul, cu mînie,
Ce i-a ajuns vecinul lui de murdărie
Și, dornic să ajungă și el așa ceva,
Tot aștepta să treacă cineva,
Și s-a rugat de un țăran drumaș
Să-l puie-n car, să-l ducă la oraș.

Și se gîndea în car: „Cum vine
Că stînd alăturea de mine,
Eu să rămîi și să ajungă el?
Tot piatră sîntem și-am trăi la fel.
Cînd m-or vedea la Curte așa de bolovan,
Simt c-am să stau pe-o pernă de rege sau sultan."

Dar sorții nu-s aceiași pe-acest nedrept tărîm.
Pietroiul fu, cu maiul, bătut în caldarîm.

1821—1829

MIRON

Mult vestit în tot orașul
Era Miron bogătașul.
Nu-i pui numele aci
Stihul pentru-a-l împlini,
Ci spre știre cum îl chiamă
Pe acest bărbat de seamă.
De vestit, era vestit
Ca bogat și ca zgîrcit.
Pretutindeni și în piață,
Lumea-l înjura și-n față,
Că avea în geamantane
Vre-o mai multe milioane,
Fără să fi fost să dea
La săraci nici o para.
Cîștigînd cu chin și spaimă
Așadar atare faimă,
S-a gîndit, s-a chibzuit
A nu fi și huiduit.
Și-a urzit un zvon anume
Pentru răspîndit în lume.
Că de-acuma înainte,
Sîmbăta, cu-alte cuvinte,
Dă săracilor, de hrană,
Cîte-o masă, de pomană.

Poarta-ntr-adevăr de-ndată
Nu-i mai stete încuiată
Și ziceau mai toți — Sărmanul,
Nici n-apucă bine anul
Și-ajunge-n sapă de lemn.
— Nu se vede nici un semn,
Despre asta, fiți pe pace.
Știe el, Miron, ce face, —
Spuneau cei ce-au priceput
Ce va fi, de la-nceput.
— La sfîrșitul săptămînii,
Miron își sloboade cîinii.
Pas de intră, dacă poți.
Cîinii vă socot de hoți
Și-n loc să mănînci, să bei,
Te mănîncă-n curte ei.
Zvonul însă tot a prins,
Ce-l iscase într-adins.
Lumea spune : — De mirare
La Miron așa schimbare.
Dacă n-ar fi în ogradă
Cîinii tăbăriți grămadă,
El și-ar da, că-i suflet mare,
Și cămașa din spinare.

Am văzut, mi s-a-ntîmplat,
Ce greu este de intrat
În clădirile mărețe.
Cîinii-ți pun în roate bețe
Și Mironii stau sătui,
Depărtați ca-ntre statui.

1829

MĂGARUL

În nu știu care zi nici dată,
Dar lumea era gata
Și se-arăta încolo și încoace,
Pipernicit, dintr-alte dobitoace,
Un corci, căruia-i spunem, azi, măgarul.

Cel ce făcuse toate, lui i-a greșit tiparul
Și a ieșit la soare un soi de dobitoc,
O mîță cu copite, o veverință-n loc
De ce vedem noi astăzi cu oile la stînă.
Noul venit sub soare, mîhnit, de-o săptămînă,
Căta să dea de-acela care i se
Părea că frămîntîndu-l îl pocise.

Acela, fulgerînd în cer și-n mări
Și chibzuind și alte încercări,
Nu avea timp de risipit.
Dar, în sfîrșit, măgarul l-a găsit.

— Ce să mă fac, i-a spus,
Că nu pot capul să-l ridic mai sus?
(Mărunt, mărunt, dar îngîmfat.)
Fă-mă să cresc înalt, mai lung și mai legat,
Că nimeni nu mă bagă-n seamă
Și n-a aflat nici cum mă chiamă.

La elefanți, la lei și la pantere
Le-ai dat un trup ca lumea și putere
Și pretutindeni vorba-i doar de ei și ele.
De-aș fi măcar de statul sortit unei viețele
Și nu greșeai măsura și cîntarul,
Le-aș arăta eu cine e măgarul.

Bătut la cap, din mic și drăgălaș
Maimarele-a făcut un uriaș.
Iar, poate că din răzbunare,
I-a dat și-un glas de mii de ori mai mare,
Un răget, care a cutremurat
Toți codrii unde, mîndru și bărbat,
Nu mai tăcea să cînte-n ghiersul lui.
Și nu-i tihnea să lasă din scorburi nimănui,
Să vadă cum e fiara, ce colți ar fi avînd
Și cîte coarne-mpărățiate sau la rînd,
În cap, în ghebă,-n coadă, năzdrăvanul.
Nici nu trecuse bine anul
Și s-a știut cu cine au de-a face
Înspăimîntatele, din codru, dobitoace,
Cînd dorul de-a răcni îl apuca.

Acu, măgarul trage la saca.

* * *

În pilda cu măgarul mă bate-a zice gura,
Că vrea să fie mare, la văz, și stîrpitura.
Sînt bune înălțimea și rangul, vreau să crez,
Dar ce folos de nu au nici sîmbure, nici miez?

1828—1830

NEGUSTORUL

Frecîndu-și mîinile de bucurie,
Un negustor se învîrtea prin prăvălie.
Își luase și-un nepot, ca să-l învețe
Negoțul, de cu tinerețe.

Făcuse pînă-n ziuă o saftea
Cu mușteriul care chiar pleca,
Și își chemă nepotul și-i spuse: — Vezi, nepoate,
Așa se fac alișverișurile toate.
Nu-mi amintesc afacere mai bună
Să fi avut de mult, poate de-o lună.
Și-i arăta în geam un loc.
Am mai găsit un prost de dobitoc.
Postavul cela putred, din vitrină,
I l-am vîndut ca marfă de mare preț, străină.
Iată și teancul de hîrtii.
Numără bine, cincisprezece mii.

Nepotul numărase banii-ncet și rar.
— Păstrează-i de sămînță, îi zise,-n buzunar.
Să nu te superi. Nu știu care-a fost
Din mușteriu și negustor mai prost.
Unchiule dragă, bine numărate,
Hîrtiile-s falsificate.

1830

CÎINELE ŞI IAPA

La un ţăran, odată-n bătătură,
Iapa de plug şi cîinele-ncepură
În vrednicii şi munci să se măsoare,
Că ce foloase-aduce fiecare.
— Din parte-mi, zise cîinele, cucoană,
Eu te pot lua din curte şi la goană.
Atîta ştii să faci, să cari, să ari,
Nu eşti în stare de lucrări mai mari.
Te poţi cumva, tu, potrivi cu mine,
Cînd zi şi noapte, ştie orişicine,
Nu am măcar o clipă de răgaz,
Ziua cu turma, noaptea la zaplaz,
Pază-n păşune, pază în ogradă,
În vreme ce tu paşti şi dai din coadă ?
— Aşa e, spuse iapa, dar ia zi,
De nu ar eu, mai ai tu ce păzi ?

1830

ȘTIUCA

Știuca fu chemată
Deci, la judecată.
Plin de supărare,
Eleșteul are
Sute de dovezi
Și poți să le crezi:
Știuca acuzată
E o zvăpăiată.
A și fost adusă,
Tristă catrafusă,
'Ntinsă-ntr-o copaie
Pe pleavă și paie.

Sus, în dreptul morii,
Stau judecătorii:
Doi măgari pe labe,
Două iepe babe,
Cu doi țapi cu cioc,
Vulpea — ce noroc! —
Este procuror.
Umblă prin popor
Vorba, pe furiș,
Și prin păpuriș,
Că știuca hrănește
Pe vulpe cu pește.

Fără părtinire
Nici cusur subțire,
Știuca judecată
Iese vinovată,
Și osînda dată
E îngrozitoare :
La spînzurătoare !
Vulpea spune, cică
E pedeapsa mică :
— Onorată Curte,
In cuvinte scurte,
Eu sînt de părere
Că acum se cere
Să dăm pildă, una,
Pentru totdeauna,
Și ca niciodată —
Trebuie-necată.

Bravo judecată !
Curtea-i luminată.

Știuca, la zăgaz,
Fu zvîrlită-n iaz.

1830

DREGĂTORUL

Un demnitar avuse și dînsul, în sfîrșit,
Un merit, în vechime, și-anume: c-a murit.
Iar după datini scrise, fu judecat în iad:
Pe unde se născuse, ce-a fost și-n care grad?
Fusese din născare în Persia satrap,
Dar rangul dîndu-i multă bătaie, deci, de cap,
Și sănătatea fiindu-i prea șubredă, pusese
Un grămătic să-i vadă-n ținut de interese.
— Tu ce făceai? ce treabă?
— Făceam și eu ca tata,
Mîncam, dormeam, beam bine și iscăleam de-a gata.
Eac dădu sentința: — Iute cu el în rai.
Uimit, Mercur rămase aproape fără grai.
— Dar unde ți-e dreptatea cu-asemenea sentință?
Zise, uitînd de treaptă și bună-cuviință.
— Tu nu știi socoteala și treaba cum a fost.
Nu vezi că răposatul a fost un mare prost?
Dacă avînd atîta putere în ținut,
Să vadă el de cîrmă și trebi ar fi putut,
Nenorocea o țară și-o pustia pe toată.
Deci, merită sentința și raiul ca răsplată.

Văzui și eu deunăzi o maimărime, care
Își are-n rai, din vreme, plătită o intrare.

1833

CUCUL ŞI COCOŞUL

— Dragă cocoşele, ce frumos mai cînţi!
— Cuc duios, cu vocea ta mă înspăimînţi.
Căci răsună codrul cînd începe lin.
Nu-i în toată lumea cîntec mai divin.
— Fără lingușire, eu, pe tine, dragă,
Să te-ascult aş pune viaţa mea întreagă.
De cum taci din cîntec, lipsa ta mă doare
Şi să-nalţi iar vocea ard de nerăbdare.
Cum, de unde-ţi vine? stau şi-ascult smerit.
Cîntecele tale m-au încremenit.
Mic cît eşti trupeşte la măsurătoare,
Baţi şi-nfrîngi cu ghiersul pe privighetoare.
— Mulţumesc, cumetre; cred că nici în vis
N-ai asemănare, nici în Paradis.
Martor mi-e pădurea, că din tinereţe
Vede şi ascultă mii de cîntăreţe.
Vrabia de colo, zise: — Se-ntrecură,
Că decît la voce sînt mai buni de gură.
Daţi-i înainte, pîn' la răguşeală.
Laudele voastre pe-amîndoi vă-nşeală.
N-aveţi laolaltă nici un soi de rost.
Lauda e bună, cîntecul e prost.

De ce oare cucul măgulea cocoşul,
Aducîndu-i, darnic, laude cu coşul ?
Fiindcă şi cocoşul, mîndru şi năuc,
Să-l ridice-n slavă, lăuda pe cuc.

1833

LUPUL ȘI OILE

Nemaiputînd să aibă turma pace
De lupi, guvernul peste dobitoace
A luat măsurile mai potrivite
Ca oile să fie ocrotite,
Și-a-nființat un sfat, ca după carte,
Alcătuit cu lupi, în mare parte.
Căci și-ntre lupi se mai găsesc destui
Cuminți și părintești, cînd sînt sătui.
Ei dau tîrcoale stînelor și zic
Că n-au de răfuit cu nimenea nimic.
Atunci, de ce să n-aibă și ei drept
Să dea în sfat și-un sfat mai înțelept?
Dacă un staul trebuie păzit,
Nici lupul nu se cade prigonit.
Deci, adunat tot sfatul, se-nțelege,
A întocmit cu sfetnicii o lege,
Pe care-o scriu cuvînt după cuvînt:

„De s-ar simți ceva, din cînd în cînd,
Că lupii vin cu gînduri rele,
Să îi înșfece oile, de piele,
De pielea cefii și tîrîș să-i ducă
La judecată-n codru, cum apucă,
Într-un desiș, cel mai învecinat."

E-o lege cugetată cumpătat,
Numai că, iată, vezi și dumneata,
Deși s-a spus că nu mai merge-așa,
Să-și facă lupul tot de cap,
Tot el rămîne gîde și casap.
Fie pîrît sau fie că-i pîrîș,
O duce numai lupul pe oaie-n crîng tîrîș.

1833

CUPRINS

	Pag.
Fabula Fabulelor	5
Oracolul	7
Muzicanții	9
Besacteaua	11
Parnasul	13
Leul la vînătoare	15
Vulpea și strugurii	17
Vulturul și găinile	18
Elefantul voievod	20
Elefantul și javra	22
Boleșnița	23
Cocoșul și mărgăritarul	27
Crîngul și focul	28
Leul și omul	30
Maimuța	32
Gîștele	34
Porcul	36
Cuartetul	37
Vulturul și păianjenul	39
Măgarul și privighetoarea	41
Frunzele și rădăcinile	43
Puiul de cioară	45
Cioara și găina	47

Pag.

Lupul între cîini 49
Motanul şi bucătarul 51
Broasca şi Jupiter 53
Lupul şi cucul 55
Fiertura lui Demian 57
Trecătorii şi cîinii 59
Ţăranii şi rîul 61
Zmeul de hîrtie 63
Piatra şi rîma 65
Curiosul 67
Vulturul şi sobolul 69
Lebăda, ştiuca şi racul 71
Balta şi fluviul 72
Clevetitorul şi şarpele 74
Ospăţul 76
Oglinda şi maimuţa 78
Maimuţa şi ochelarii 79
Chiaburul şi argatul 80
Leul şi pantera 82
Lupul şi vulpea 84
Elefantul favorit 86
Lupul şi cocorul 87
Leul şi lupul 89
Înmormîntarea 90
Cîinele 91
Adunarea obştească 93
Leul şi vulpea 95
Zgîrcitul şi găina 96
Măgarul şi ţăranul 98
Ursul în plasă 100
Două butoaie 102

Pag.

Morarul 103
Țăranul și oaia 105
Țăranul și șarpele 107
Șarpele și mielul 108
Porcul și stejarul 109
Dantul peștilor 111
Pisica și privighetoarea 113
Oile bălțate 115
Tunurile și pînzele 117
Bolovanul și diamantul 119
Miron 120
Măgarul 122
Negustorul 124
Cîinele și iapa 125
Știuca 126
Dregătorul 128
Cucul și cocoșul 129
Lupul și oile 131

Nr. 2671
Redactor de carte : V. Boiculesi
Tehnoredactor : V. Postelnicu
Corector : Aurelia Dumitru

Dat la cules 1.III.957. Bun de tipar 25.IV.957. Tiraj 20.100 ex. Hîrtie semivelină de 65 gr. m.p. Coli de tipar 8,5. Coli de editură 3,6. Ft. 32/84×108. Com. editurii 2355. Ediția I. A. 06421. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 (S)—R.

Tiparul executat sub com. nr. 363 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București — R.P.R.

Lei 4,25

ÎN „BIBLIOTECA ȘCOLARULUI"

AU MAI APĂRUT:

A. BACALBAȘA
DIN CAZARMĂ

C. BOLLIAC
POEZII ȘI ARTICOLE

G. BRĂESCU
SCHIȚE

I. L. CARAGIALE
MOMENTE ȘI SCHIȚE

G. IBRĂILEANU
STUDII LITERARE

AL. RUSSO
CÎNTAREA ROMÎNIEI

D. ZAMFIRESCU
NUVELE